

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:
 Pe un an 2 fl. (4 coroane).
 Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).
 Pentru România 10 lei anual.
 Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu.

Apare în fiecare Duminică

INSERATE
 se primesc în biroul administrației strada
 Măcelarilor nr. 21).
 Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
 a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Avram Iancu.

(Δ) O știm demult și cu noi o știu toți Români de pretutindenea, că de guvernul unguresc din Pesta fiind vorba, trebuie să ne gândim la niște oameni, care merg foarte departe în volnicfi, în nesocotire de legi și în necinste, când au de-a face cu noi. Știam că avem de lucru cu niște stăpânitori pătimiși, îmbetați de pofta de a-și vedea neamul lor mare și pe celelalte din țeară zdrobite, — dar' știam și aceea, că ministrii înșiși, asupra cărora cad în linia întâia privirile lumii din țeară și din afară de țeară, pun la cale totul prin sbirii lor mai mici risipiți printre popoare, ear' ei înșiși își iau măcar înfașșarea, pentru ochii lumii, că ar fi ceva mai drepti, mai departe de faptele nedreptății.

„Înțelepții“ însă care în frunte cu vestitul Bánffy formează azi ministeriul, au scăpat și de pe acest loc, ei s'au înjosit la chipul de solgăbirae, de panduri chiar! *Faptele lor și vorbele lor*, ne dau dreptul să nu-i socotim cu nimic mai cumiți și mai buni, ca pe nește panduri de rînd, reși și proști! Căci numai reutatea și prostia a putut pune în gura unui ministru vorbe ca cele pe care el le-a rostit la adresa eroului nostru național, prin porunca de oprire a adunării pentru Monumentul lui. Din gura unui ministru fiecare cuvânt trebuie să ese cumpetat, fără patimă, sfânt, ca slujba înaltă pe care o poartă, — dar' eată cum vorbește nevrednicul ministru de acum al trebilor din lăuntru, în contra lui *Iancu*:

„Se știe, că ațîțătorii români plănuiesc ridicarea unei statue lui *Avram Iancu*, ajuns vestit prin cruzimile săvîrșite de *Români contrari patriei*, asupra Maghiarilor, și supra-numit „*Regele Munților*“, punend în curgere spre acest scop colecte (adunări de bani) parte publice, parte ascunse, prin ceea-ce plănuiesc a *amăgi* și ațîța pe Români, care nu cunosc trecutul!

„A face nemuritor numele unui astfel de *individ* (om) n'ar fi altceva, decât propovăduirea celei mai negre ure de naționalitate, preamărirea aceluia, care *'și-a vîndut patria*, care a fost pricinuitorul omorfrii și jefuirii familiilor nevinovate.

„*Atentatul* acesta neputend-se ierta, poruncesc prin aceasta, că ori-unde pe pământul țării s'ar încerca *ridicarea unei statue* pentru numitul, mai marii acelei localități cercuale sau comitatense s'o împedec sub grea răspundere personală; colectele pentru acest scop nu se

pot suferi, și întrucât s'au întemplat colecte, colectanții (adunătorii) — în virtutea legilor și regulamentelor în ființă — trebuie să fie trași la răspundere, ear' suma adunată să se confişte.

„Mai însemn că toți aceia, care vor fi aflați adunând săvîrșesc vină, și ca atari sînt a se pedepsi cu cincisprezece zile închisoare și 100 fl. pedeapsă. *Perczel Dezső*.

*

Eată o poruncă eșită din peana unui ministru și subscrisă cu numele lui, a cărei fiecare zicere e o vătămăre adîncă și bătărană la adresa întreg poporului românesc de aici! Că nu ne cunoaștem trecutul și ca atare, de proști, preamărim pe un „vînzător de patrie“, și celelalte, sînt tot atâtea aruncături la adresa noastră care nu se șed pe buzele unui ministru, ci poate pe ale unui pandur bătăran. Încărbîta de acest ton, „*Tribuna*“ din Sibiu, scrie în numărul seu 57. a. e.:

„O, Iancule, viteazule, tu suflet blînd și bun, care te-ai făcut leu numai cîta vreme Împăratul Tău și nația Ta erau în primejdie; suflet ce tea-i stîns de tristețe și durere, pentru-că nu Te-ai liniștit cu dreptatea și rostul lumii, pentru-că ai voit să întocmești în ea un traiu fericit și visat ca prea aproape; Tu, care ai lăsat în urma Ta o luminoasă urmă, ce și azi este orbitoare de frumoasă, nici Tu nu era scris să scapi de batjocură!

„Pe pietul tău, Monarchul a pus cruce de merite (pentru vrednicie); pe numele tău un sftenic de azi al Monarchului pune batjocura că ai fost dușman al patriei!

„Schingiuirile de veacuri ale vrășmașilor tăi, tu le-ai răsbunat într'un an, răspunzend atacurilor crude, care și în acel an pe partea lor au fost cele dintăiu, și ele sînt pomenite azi de un ministru pentru a-ți zice că ai fost un barbar, pentru-că pus în față cu cel crud nu puteai să fii blînd!

„Legile tuturor răsboaielor sînt crude. Mai crude sînt însă legile răsboaielor civile (ale revoluțiunilor).

„Și cînd istoria cinstită dă judecări, ea se oprește, ce-i drept, și la felul cum s'au purtat luptele — și noi nu ne temem de glasul ce ne va asemăna la 1848 cu Maghiarii din 1848, și istoria va pune laurii sei pe acele frunți, care au luptat pentru *libertate*, pentru *dreptate*, pentru înaintare!“....

Și întocmai ca „*Tribuna*“, pline de dreaptă încărbire au scris și celelalte foi

românești toate, „*Gazeta Transilvaniei*“, „*Dreptatea*“, și celelalte, aducend articli lungi și înfierand după cuviință pe voinicosul Perczel!

Înțelegem însă pe „ministru“ Perczel! El a ajuns în slujba aceea înaltă numai chiar în urma unui *noroc prost!* Ear' acum norocul începe a-l mai părăsi, și e vorbă că și Bánffy cu soții lui de acum se se dee în curînd peste cap, și de aceea pînă mai au vreme, își arată și ei odată colții dela înălțimea pe care stau!

Prin porunca ta bătărană, dragă domnule „ministru“ Perczel, tare te-ai înșelat de-ai crezut că ne înstrăinezi, ori ne faci să ne rușinăm de numele *Avram Iancu*, chiar cu atât mai tare îl cinstim, și-l adorăm, cu cât tu ai aruncat cu noroiu într'insul!

Din nou respinse.

Demult se zbate guvernul unguresc să ridice la putere de lege toate planurile lui de legi puse în desbatere deodată cu căsătoria civilă. Pe trei le-a scos cu mult chiu și vai, după-ce odată au fost respinse de casa de sus, isbutind abia a doua-oară. Două planuri însă: cel despre așa zisa „*neconfesionalitate*“, adecă de a ave drept să trăești și fără să te ții de vre-o biserică oare-care, și cel despre punerea legii jidovești pe același drept cu a celei creștine, după căderea întâie în Casa Magnaților (dieta băturilor și fruntaților țerii) n'au mai fost aduse la proba a doua, pînă acum. Joi în săptămăna trecută au fost de nou puse la probă; s'a născut o dispută mare asupra lor, și sfirșitul a fost, că *s'au respins amîndouă!* Astfel e scăpată de-ocamdată țeara de două legi urite ce era să i-le arunce în cap înțeleapta stăpînire, de-a putea trăi ca dobitoacul, fără biserică, și de-a pune pe Jidovi pe o treaptă cu creștinii, deși învătura lor pe lăngă a noastră e curat păgânism.

Mai are însă drept guvernul să le trimită și a treia-oară spre desbatere aceleiași case, dar' se nădăjduiește că vor căde și atunci.

Archiereii români au fost, și neuniți și uniți, toți la desbateri și au votat, firește, contra acelor legi.

Cel mai nou proces.

Pertractarea dela 19 Martie n. s'a ținut în Sala Redoutei, ca și la procesul Memorandumului, și lume a fost multă, afară de doamne și domnișoare, care n'au fost îngăduite de președinte, să între pe galerie (foișoare). Erau doamne din Cluj și multe din Turda, soțiile acusatilor, care n'au putut fi de față la pertractare.

Acusații curagioși și mândri. Cei mai mulți tineri, chiar studenți între ei.

Dl Andreiu Balteș a fost adus de doi panduri, din temniță, la pertractare.

Se aleg jurații, și se începe luarea „naționalului” (așa se chiamă protocolul la care spui cine ești, ce slujbă ai, cât de bătrân) și altele). Procurorul, voinicos, cere să fie fiecare întrebat de știe ori nu ungurește? Președintele tribunalului respinge însă cererea. Se cetește apoi pîra procurorului. Acusații cer să li-se traducă și românește, dar' curtea respinge cererea!

Întrebările acusatilor, scot la iveală că adresa împincinată, s'a tipărit de două-ori în „Tribuna”, odată în nr. 193 din 1893, și odată cu vre-o două luni mai târziu. Acusații spun că primesc răspunderea cu drag pentru adresa lor, dar' numai pentru publicarea ei întâe. Pentru această publicare însă procurorul s'a trezit prea târziu a porni proces, trecuseră demult cele trei luni prescrise. Procurorul își întemeia pîra pe publicarea a doua.

Aci dl' Dr. George Popescu, avocat, a luat cuvântul pentru apărarea acusatilor, și într'o vorbire strălucită din toate punctele de vedere, și al legii, și al naționalității, arată că nu mai are putere legea să pedepsească pe acusați. Cere scoaterea lor de sub acuză și încetarea procesului.

Tribunalul se retrage să aducă hotărîre, și fiind mai lămurit ca lumina soarelui, că dreptatea e pe partea apărătorului și a acusatilor, a dat loc cererii, încetând procesul!

N'a scos de sub acuză și urmările ei și pe redactorul A. Balteș. Față de d-sa s'a ținut pertractarea mai departe. D-sa a primit răspunderea. Procurorul și-a ținut vorbirea de apărare și cere pedepsirea dînsului.

Dr. Popescu îl ia în apărare și ține o foarte bună vorbire pe care însuși procurorul a lăudat-o. Cu toate acestea jurații au dat vot osânditor. Judecata e cunoscută.

Gura păcătoșului...

Nainte cu vre-o două săptămâni, în dieta din Budapesta, un deputat, *Cornel Abrányi*, a făcut niște mărturisiri foarte prețioase la adresa neamului seu unguuresc.

Discutându-se asupra bugetului, un deputat, Tisza Stefan, zisese că guvernul să se străduiască a duce și a arăta puterea nației unguurești în toate locurile și trebile pe unde împărăția are de lucru! La aceasta răspunzând *Abrányi*, și părăndu-i cam deochiată vorba ortacului seu, a zis între altele că asta nu merge așa ușor, că nu-'s ei tocmai așa de tari, precum să cred, căci:

„*Neamul unguuresc, a zis dînsul, și-a apărut puterea lui asupra celorlalte neamuri din țeară, veacuri întregi numai prin privilegiu (adecă prin legi extra, mai deosebite ca a altora) și și-a putus-o susține numai în chipul acesta. Deprinderea aceasta de sute de ani s'a prefăcut în sânge la neamul maghiar, așa că încă și astăzi străduința după privilegiu joacă la noi un rol mare. Nepotismul și spriginirea apar ca niște rămășițe nelegiuite ale vechilor privilegiu!* Chiar și legile aduse la 1848, care au delăturat privilegiile, n'au putut s'o rupă de tot cu ele, ci le-a păstrat până azi la legea electorală, (unde Ungurul are alt drept, mai mare, ca ne-ungurul), s'a păstrat la confesiuni (bisericele unguurești spriginite fiind mai altfel ca cele ne-ungurești). Ear' simțindu-se că nația politică (maghiară) nici așa nu e destul de tare, în locul vechilor privilegiu, sau făcut privilegiu nou. Dar' aceste nu mai pot fi susținute mult timp, pentru-că sînt în contradicție cu duhul statului de drept, și al libertății.

„Este dară greșit (numai?) a apăra în ascuns ori pe față stăpînia maghiară în formă de privilegiu!... Ear' într'alt loc zice: „*Neamul unguuresc, și o parte a nemeșimii maghiare, pentru-ca să se poată susține cel puțin un timp oarecare tot deasupra, s'a aruncat în brațele corupțiunii (stricăciunii) și s'au vîndut, parte ca slugi ai puterii guvernului, parte ca îngăduitori ai tuturor nedreptăților!*...

„Este dară greșit (numai?) a apăra în ascuns ori pe față stăpînia maghiară în formă de privilegiu!... Ear' într'alt loc zice:

„*Neamul unguuresc, și o parte a nemeșimii maghiare, pentru-ca să se poată susține cel puțin un timp oarecare tot deasupra, s'a aruncat în brațele corupțiunii (stricăciunii) și s'au vîndut, parte ca slugi ai puterii guvernului, parte ca îngăduitori ai tuturor nedreptăților!*...

Din trecutul nostru.

— Colonizarea Daciei cu Romani. —

Avînd Dacia cucerită, și aproape de tot pustii de oameni, și știindu-o bogată cum puțin alte, Traian se hotărî să o colonizeze cu Romani (adecă să ducă întrînsa locuitori). Știa însă înțeleptul Traian că de mare lucru să apucă, căci Dunărea despărțind pe țeara-mamă de noua țeară, cu greu îi va fi să o apere de sîlbatecii vecini, ori de nenorocirile ce ar da peste ea. A făcut-o însă totuși, împins de dorul de a șterge și urma poporului dac, cu care atîta a avut de-a lupta, și făcînd să crească pe pămîntul dac un nou popor, sânge din sângele celui roman, și ca atare prieten lui.

El a adunat mare mulțime de oameni, din toate țerile stăpînite de Romani, și a adunat anume mai ales Romani curați, ori apoi astfel de oameni, cari erau bine romanizați, cei mai mulți însă au fost luați din inima împărăției, din Italia.

Cu mulțimea de popor trimis să-și înceapă vieța în Dacia și să-și dea acestei țeri o înfățișare romană, a trimis Traian și numărul recerut de soldați romani, cari să apere țeara. Armata însăși era apoi de așa întocmită, că și prin ea se ajutara romanizarea străinilor, unde ea petrecea de pază. Anume: soldatul roman slujea țerii sale 25 ani, și în această vreme sta în același oraș, unde putea să se și însoare. Lua câte o străină, care firește să potrivea lui și se romanisa, ear' copiii cu atît mai virtos. După 25 ani, soldatul îmbătrînit, căpeta o frumoasă moșie de pămînt, și bani, și rămănea de trăia mai departe pe același loc, ca cetățean credincios roman. Astfel să înrădăcina romanismul și înflorea acolo unde domnirea romană ajungea.

Așa s'a purces și cu Dacia.

Așezate aci coloniile, oamenii săraci dar' harnici fiind aduși mai ales într'însa,

FOIȚA.

Poesii populare.

Din Oieșdia

culese de *Iulian Munteanu*.

Cătu-i lumea pe sub soare
Nu mi-e drag ca 'n șezătoare,
Cînd se stinge lumina
C'atuncea-i dulce gura!
Dar' nu-i dulce cum se fie
Făr' ca strugurul din viie,
Da nu-i dulce cum să cere
Făr' ca fagurul de miere!...

Florică de pe imăș
Cu mîndruța duce-m'aș
Nu 'mi-ar trebui nănaș,
Nici popă să ne cunune
Numai noi cu vorbe bune!

Are popa nost' doi junci
Preoteasa buze dulci,
Are popa și doi boi
Preoteasa buze moi!...

Din Șaroșul-unguresc

culese de *Veronica Bogdan*.

Toată lumea e cu dor
Și spune că îi ușor,
Dară dorul ce-l am eu
E blăstîm de D-zeu,
Acest dor n'a fost curat
Cînd de mine s'a legat.

Badiță de dorul tîu
Mă topesc ca înu 'n tîu,
Și, bade, vorbele tale
'Mi-au făcut zilele 'n jale,
Ajungă-te dorul meu
Bade, tot la prînzul tîu,
Prînzul să nu-i poți prîzni
Pîn' la mine nu-i gîndi.
Ajungă-te jalea mea
Bade, tot la cina ta,
Cina să n'o poți cina
Pîn' la mine vei pleca,
De-i lua cu lingura
Rupă-ți dorul înima,
De-i lua vre-o bucătură
Facă-ți-se peatră 'n gură.

Din Ocolîșul-mare

culese de *Ioan Praja*, june.

Frunză verde calapăr
Dă-mă, maică, cînd mă cer
Că mă dau pe jos și sber...
Draga maicii nu sbera
Cînd te-or cere-atunci te-oiu da...

Duce-m'oiu și n'oiu veni
Să ved cine m'a găsi,
Pădurea cu paltenii
O tata cu ginerii.
Și cîmpul cu florile
Mama cu nurorile
Tata cu surorile.

Ce loc poate fi ăst loc
Sub tălpile mele-i foc,
Ce țeară-i și astă țeară
Sub tălpile mele-i pară!...

M'o mînat tata la plug
Da nu-i mare meșteșug,
Niște lemne cărligate
Niște vite judecate.

sele, și dând acți de împregiurări și locuri atât de prielnice de a le face traiul bun, ele s'au pus cu toată inima pe lucru, durând înainte lucrarea începută de Daci, și anume mai ales scoaterea bogățiilor din pământ. Spre scopul acesta și trimisese Traian printre coloniști, foarte mulți muncitori pricepuți în ale minelor (băilor), luați din Dalmația.

Statul luă sub grija sa, folosirea tuturor minelor, priveghind lucrările prin oamenii sei și spriginindu-le. Câmpiile însă nu rămăseră nici ele în păraginire, dar' nici negoțul, nici meseriile! Erau tovărășii mari de plutași și corăbieri, cari ca neguțători duceau pe apele mai mari, cele de lipsă dintr'un ținut într'altul. Măiestri erau foarte mulți. În *Sarmisegethiza* (azi satul Grădiște) erau vre-o 800, ear' în Apulum (Alba-Iulia) vre-o 2000! Bunul traiu se ridică, încât oamenii aveau vreme a-și face și anumite plăceri; așa avem știri, că se afla aici o tovărășie de așa ziși „lectori“, adică oameni ce purtau pe brațe, în scaune pompoase, pe domni mari la primblare, (cum e azi primblarea cu trăsura ori sania).

Sub stăpânirea romană în scurtă vreme se ridicară fel și fel de frumoase palate prin cetăți, și se făcură o mulțime de drumuri bune și trainice, din care multe sânt până în zilele noastre călcate încă, ca de pildă, cel-ce duce dela Vințul-de-sus, peste Turda la Cluj. Spre apărarea țerii împotriva popoarelor barbare vecine, se ridicară pe la margini fel și fel de întăriri, numite „*valuri întărite*“, cu turnuri de priveghere. S'au făcut și aici „*amfiteatre*“ (cum erau și la Roma și despre cari am scris în nr. 9), apoi *apaducte*, din cari avem urme la Alba-Iulia și Grădiște, scâlzi vestite, ca cea dela Mehadia, rămasă din acele vremuri până astăzi, și altele.

Scurt: țeara a înflorit repede și strălucit sub îngrijirea și munca pricepătoare a coloniștilor Romani. Ear' alături cu

această înflorire a buneistării în țeară, a înflorit negreșit și cea culturală (știința, înaintarea sufletească). Și singur D-zeu știe unde ar fi ajuns această repede și frumoasă înflorire, dacă vremile ar fi rămas meru liniștite, și 'i-ar fi dat poporului răgaz de dezvoltare. Vieța romană era așa de puternică și de ferbinte, ca ferberea unui căzan, așa că într'insa în scurtă vreme s'au topit toate materiile străine, rămășițele de Daci și de alte popoare, și s'au prefăcut într'un popor, nu tocmai curat roman, ci un amestec de Romani și străini, amestec însă în care Romanii au trei părți, ear' străinii una. Durere însă vremile acestea de deplin pacnică lucrare, au ținut prea scurt: numai până a trăit puternicul și temutul Traian, ear' de aci încolo popoarele vecine încep a tulbura pe Romani din ce în ce mai mult în lucrarea lor, precum vom arăta în tr'alt număr.

I. M.

Lupta în comune.

Ne înveselim cu adevărat, când înțelegem că zi de zi tot mai mult, și ici și colo, Românii nostri se ridică, deșteptându-se într'inșii bărbăția și dorul de-a ajunge sus chiar și acolo, unde până acum au fost coperiți și ținuti în umbră de străinismul ce 'i-a fost copleșit.

Ne place când vedem dându-se pilde despre această, și în timpul din urmă am avut norocirea de-a simți adese această plăcere.

Vedem frumoase lupte pornite în comune, în societăți, în comitate.

Am însemnat lupta îndoită dela *Călnic*, la alegerea de slujbași comunali, dela *Sibiin* în sinul meseriașilor, și azi avem plăcerea a putè vorbi despre o alta, tot frumoasă, tot voinicească.

Din *Gârbova* ni-se scrie anume, că cu sfârșitul anului 1894 a fost și acolo învoire de comitet comunal. Și cum Gâr-

bova e comună locuită de Sași și Romani, până acum, ca mai pretutindenea, Românii nostri nu-și prea încercau puterile și nu se folosi-u de drepturile lor cu toată virtutea, și treb rile mergeau totdeauna pe placul Sașilor, fără nici o împotrivre.

De astă-dată însă, spre onoarea lor fie zis, Românii din Gârbova la îndemnul preotului *Romul Pop* și a învățătorului *Ioan Iosof*, au încins din privilegiul acestei alegeri, o voinicească luptă pentru a scoate în comitet Romani.

Fie însă din o pricină, fie din alta, mulți dintr'inșii au rămas afară din listă, și deși cei cu drept au ținut frumos toți laolaltă și au votat pentru candidații Romani, au căzut totuși față de Sași cu foarte puține voturi, *au căzut însă cu cinste*. Insuși dl pretor al Mercurii (Român), a lădat pe Romani pentru ținuta lor, și 'i-a îndemnat să dea și pe viitor astfel de semne de vieță.

Dorim ca pe altă-dată Românii să vadă toți să-și aducă în rîndueală trebile, ca să nu mai rămână afară din lista alegătorilor, pentru neplătirea dării mai ales, și ținând și mai mulți laolaltă, să isbutească a duce la bun sfârșit lupta pentru dreptul lor, pe care astă-dată frumos au susținut-o, deși fără isbânda dorită!

Din legile noastre.

— Legea despre economia de câmp. —

Cap VIII.

Despre comuniunile promontoriale.

(Înainte de toate o lămurire: În anumite părți ale țerii, spre pildă în apropiere de Pesta, sânt dealuri întinse pe care se cultivă vii. Printre vii sânt case multe de ale păzitorilor și cultivătorilor. Ele toate laolaltă nu formează însă nici sat ca satele, dar' nici la alt sat nu se pot alipi, ci formează și ele ceva laolaltă, și acestora se zice „*comuniuni promontoriale*“. Despre acestea e vorbă în acest cap al legii).

§. 61. Comuniunile promontoriale întemeiate pentru înaintarea cultivării viilor, în puterea acestei legi, își cârmuesc eleși de ele, în chip de sine stătător, toate trebile ce le privește.

Din Blăjel

culese de *Demetriu Lazar Todoran*, inv.

Dragă mi-'i mândra înaltă
Că ea n'are judecată,
Judecata-'i făcută:
Strînge-o 'n brațe și-o sărută
Și-'i dă drumul să se ducă!...

Dragu mi-'i mândro, de tine
Când te vîd gătită bine
Și cu casa lângă mine!...

Cât e lumea pe pământ
Fete ca la noi nu sînt,
Așa albe și curate
Ca scăldate tot în lapte,
Cu port curat românesc
Mai frumos ca cel nemțesc,
Cu brîu roșu 'n trei colori
În zile de sărbători!

Bate vînt de primăvară
Scoate-ți, mândro, patu-afară,
În grădinuța cu flori
În zile de sărbători.

Din Ciora

culese de *Simeon Socaciu*, inv.

Foaie verde de rachită
Vezi, mândră, de te mărită,
Că nici mersu de pe cale
Nu ți mers a față mare!
Că ți mersu sdruhăit,
Ai fetit de te-ai urit!..

Câte flori-'s pe rozor
Toate mie-'mi plîng de dor,
Și mîntreabă cu domol
Că de ce nu mă însor,
Eu le spuneam lor așa
Că-i mândruța tinerea,
Mi c'oi da de rău cu ea

Copiliță cu părinți
Nu grăbi să te măriți,
Nu grăbi la măritat
Ca floarea la scuturat,
Floarea mai înfloare-odată
Dar' tu nu te mai faci fată!..

„VATRA“.

Din vrednica revistă pentru familie, „*Vatra*“ ce apare în București sub conducerea dlor *Ioan Slavici*, *George Coșbuc* și *I. L. Caragiale*, a apărut până acum 5 numeri din anul al doilea, avînd numărul ultim următorul cuprins ales și bun:

„*Cias rîu*“, de *Ioan Slavici*; „*Nain' vîs-laș!*“ (poesie) de *Boniface Hertrat*; „*Dușmănită-uc-am*“ (poesie) de *George Murnu*; „*Hipnotismul*“ de *Sc. Stăncescu*; „*Învoeala pictorului*“ de *W. Tackeray*, traducere. „*Steaua României*“ (poesie) de *T. Duțu*; „*Pescari*“ de *St. Basarabeanu*; „*Prăvălia pisicii*“ după *Balzac*. „*Snoavă din popor*“ de *Dum. Stăncescu*; „*Milius*“, poveste de *V. Brebicean*; „*Fel de fel*“.*.*

Chipurile: Din frumșetele Orientului. — Dante întâlnește pe *Matilda*. — *Carmen*. — O întrebare. — *Biserica din Streiu*. — *Plimbarea cu bunicul*.

§. 62. Comuniuni promontoriale pot fi întemeiate :

a) pe astfel de dealuri, unde e sădită viță de vie, sau care erau înainte vreme plantate cu viie, dar, în urma pustiirii prin filoxeră ori din alte pricini, zac nefolosite ori se cultivă acum alte plante pe ele.

b) pe astfel de locuri cultivate înainte vreme cu alte plante, pe care acum însă se sădesc vii.

Unde pe un hotar este un loc de acesta de cel puțin o sută jugere catastrale, ori și mai mare, ținându-se de olaltă, și numărul stăpânilor acestui loc întreg, nu e mai mic ca douăzeci, — acolo a treia parte a stăpânilor, socotind după măsura averii, pot cere întemeierea „comuniunii promontoriale“ (adecă de sine stătătoare de satul de care se țineau) și atunci și ceialalți stăpâni sunt siliți a-și da învoirea și ajutorul la întemeierea comuniunii.

Dacă locul cel de-o sută jugere catastrale, este rupt ici-colea de părți de pământ mai mici și cari toate laolaltă nu fac a patra parte a întregului, părți pe care nici până aci nu s'a cultivat viie, nici acum nu sunt sădite cu viie, — comuniunea promontorială, poate cu toate acestea să se întindă peste întreg locul, și în felul acesta stăpânii părților aceleora, dacă încolo lucrurile sunt în rîndueală pentru întemeiere, au să se țină și ei de această comuniune.

Dacă un loc de vii e mai mic ca de o sută de jugere, atunci comuniunea promontorială poate fi întemeiată numai cu învoirea stăpânilor întregului pământ ce e a se socoti ca formând hotar al comuniunii.

Stăpânii părților de pământ mai mici și cu totul reslețite (singure), dacă ei doresc, trebuie să fie primiți a face parte din comuniune, dar ei pot fi apoi îndatorați a purta greutățile comuniunii, numai în măsura în care se folosesc de mijloacele și bunurile comuniunii.

§. 63. Dacă pe hotarul unei comune, (oraș ori sat) în mai multe locuri se află două ori mai multe locuri de vii, care fiecare sunt mai mari ca cincizeci de jugere, și fiecare e avere alor cel puțin 20 de stăpâni, acești stăpâni, socotindu-și pe toți laolaltă, și învoindu-se mai mult ca jumătate din ei, pot cere întemeierea comuniunii promontoriale fiecare aparte, ori, fără a atrage în cercul lor și alte părți de hotar, pot forma și o singură comuniune.

Deasemenea pot forma comuniune promontorială și stăpânii mai multor locuri de vii ce se țin de olaltă, dar cad pe hotarele alor mai multe comune (unde două ori trei hotare se împreună), dacă însă acele comune se țin de aceeași autoritate judecătorească (de același cerc).

Dacă numărul stăpânilor ce doresc întemeierea comuniunii după oare-care formulă de mai sus, este deopotrivă cu a celor ce nu o doresc, atunci hotărăște judecătoria.

§. 64. Comuniunile promontoriale au să îngrijască și să iee măsurile de lipsă :

1. Pentru paza obștească și pentru întocmirea poliției promontoriale;
2. pentru renoirea ori sădirea de nou a viilor pustiite de filoxeră, precum și să îngrijască de a feri viile de molipsirea putrejunii strugurilor;
3. să iee măsuri contra tuturor boalelor de vii;

4. spre binele înaintării în cultura viilor, e bine, ori cel puțin de dorit, ca să se îngrijească de purcederea la fel, în ce privește cultivarea, culesul și stoarcerea.

§. 65. Pentru coperirea cheltuelilor împreună cu împlinirea chemării sale, comuniunea poate pune arunc pe membri sei.

Pentru coperirea cheltuelilor ce sînt cu păzitorii de vii și cu poliția promontorială, au să plătească potrivit cu mărimea averii lor, toți căți sînt pe hotarul comuniunii, fără privire la aceea că cutare de faptă cultivă și el viie ori nu, cei pășiți de bunăvoie în comuniune însă, vor plăti numai intrucât și a lor parte ar fi păzită de aceiași păzitori, altfel nu.

Pentru coperirea cheltuelilor cu renoirea viilor pustiite de filoxeră, sau pentru ajutorarea sădirii de viță nouă, și pentru apărarea contra boalelor obștești de viie, (§. 63 punctu 2 și 3.) sînt datori a-și da spriginul lor acei locuitori ai comuniunii, care de faptă au locuri cu vii, ori își înoesc locurile pustiite ori sădesc vii noue, sau care din ajungerea scopurilor numite au și ei folos.

Comuniunea nu poate însă sili pe membrii sei, ca pentru înaintarea cultivării raționale (mai pe știință) a viilor, și a stoarcerii, și pentru sporirea venitului lor, să se învoească să lucre toți la fel.

§. 66. Acei stăpâni (proprietari) care hotărăsc înoirea viilor pustiite ori sădirea altora nouă, după-ce comuniunea s'a fost întemeiat, precum și aceia cari se primesc în sinul ei după întemeiere, sînt datori a plăti în rate în cassa comuniunii partea de cheltueli ce cade pe ei, potrivit cu averea lor, pentru acele așezăminte de care vor trage și ei folos în viitor.

Suma acestor plătiri suplinitoare, dacă comuniunea e mai tinără ca de trei ani, nu nu pot fi mai mari ca-și-acum ar fi fost atunci când pe vremea întemeierii comuniunii ar fi intrat într'însa, ear' dacă e mai veche ca de trei ani, atunci comuniunea hotărăște, că în ce măsură și sub ce învoeli le mai face și astor membri parte de ușurările ce le poate ave după așezămintele sale vechi.

§. 67. În astfel de comuniuni promontoriale, unde este dare suplinitoare comunală, taxele comunale să aruncă după chipul dărilor publice și se adună deodată cu acestea, dar sînt a se socoti deschilinit și deschilinit a să da în seamă primăriei. Comuniunea are însă dreptul de a-și aduna taxele și prin antistia sa proprie. Unde dare comunală suplinitoare nu este, acolo taxele se împart deosebit și să și stîrng deosebit, prin primăria comuniunii.

§. 68. Trebile comuniunii promontoriale le îngrijește și duce în deplinire :

- a) adunarea de obște a comuniunii;
- b) reprezentanța (adecă comitetul ales) al comuniunii; și
- c) judele comuniunii promontoriale.

§. 69. Membru al adunării de obște, e fiecare proprietar (stăpân) care se ține de comuniune. Pentru-ca hotaririle adunării să fie îndatoritoare pentru toți, e lipsă să fi fost aduse cu partea mai mare a voturilor. Stăpânul unui loc de opt sute stîngini pătrați, sau a unui loc mai mic ca acesta, are un vot; care are mai mare avere, va ave atâtea voturi, de câte ori opt suse de stîngini pătrați de avere are. Nici un proprietar nu poate ave mai multe voturi, ca a patra parte a voturilor tuturor celorlalți proprietari laolaltă..

(Va urma.)

Pentru scumpii întemnițați.

S'au mai dat pentru iubiții nostri întemnițați, în următoarele locuri, liturgii :

— În *Tîr* (l. Blaj) de cătră femeile; Iuliana Făgărășan, învățătoreasă, Ana Maer a lui Samoila, Maria Berghan a lui Perie, Ana Rusu a lui George, Floare Berghan a lui Ioan, Maria Berghan a lui Fili, Paraschiva Sarleo a lui Dim., Oana Broscalău a lui Ioan, Oana Sarleo a lui Ioviu, Ana Stoica a lui Vasile, Lina Dragia și evlaviosul Ioan Șeiceanul a lui George.

— În *Cucerdea-română* s'a făcut începutul prin femeile Veronica Cernea, Anica Cernea, Todoră Murariu, Maria Pator, Maria Molan și altele.

— În *Laaz* încă s'a făcut începutul de a da liturgii pentru iubiții întemnițați, prin Constantin Simtea și soția sa.

— În *Coșlariu* au dat până acum liturgii: Amalia Pojar, preoteasă, Agafia Cernău, Maria Indrei, Paraschiva Almașan, Ana Brânzan, Ecaterina Suci, Carolina Indrei, Teodorica Tiușan, Paraschiva Uriș și Magdalena Sântimbrean.

— În *Craiva* au dat: Iosif Pop, cantor cu soția Veronica, Ioan Adam cu soția Ana, Elena Borza cu noru-sa Paraschiva, Manuil Toderuț cu soția Fimia, Nicolae Ștef cu soția Elena și Simion Chirilă cu soția Irina.

— În *Herman* (com. Brașov) au dat: v. d. preoteasă Maria G. Dogar, Maria And. Nan, Efrosia D. Popp, Ana G. Goicea, Elisabeta S. Bersan, Paraschiva Gije Nan, Maria Ar. Mireț, v. d. Elena Ian Nan, v. d. Maria A. Popișter, v. d. Maria Gije Vlad, Ana Ioan Criveț, Peuna A. Nan, v. d. Maria N. Cristolavan, Ana Ach. Tomi, Paraschiva N. Batrănu, Peuna Gije Nan, Maria A. Mesar.

— În *Lopadea-română* următorii: Opriș Paraschia, Mărina Creța, Mărina Naicu, Ana Groza a lui Crăciun, Ana Mesaroșiu, Maria Câmpean, Maria Muntean, Dominica Stanu, Saveta Muntean, Maria Siosia, Veronica Opriș a lui Petru, Ana Câmpean, Maria Lazar a lui Vasilie, Maria Groza, Maria Racu, Todoră Cheicheșiu și Paraschia Văstinaru.

— În *Mohu* au dat: Maria Nicolae Slav, Ana Ioan Bucșa, Rafira Ioan Slav, Maria Simeon PISOIU, Maria Nicolae Iancu, Maria Nicolae Chidu, Ana Nicolae Lupu, Maria Ioan Iancu Ana Nicolae Mălăiu, Todosia Ioan Dordea, Maria Ionasc Mălăiu, Maria Ioan Brana, Maria Gavrilă, Ana Nicolae Bucșa, Maria Ioan Dragomir, Ana Ioan Mățu, Maria Ioan Brana, Ana Ioan Bucșa, Maria Nicolae Pop, Ana Ioan Brana, Maria Măț, Stana Moga, Eva a lui Pleșa, Ana I. Dănilă, Ana Gălașiu, Maria N. Oprana, Maria Bărcoiaș, Rafira Dănilă, Maria Slav, Stana Slav și Ana S. Brana.

— În *Mărgău* deasemenea să slugesc cu multă evlavie sfinte rugăciuni pentru iubiții nostri, în fiecare Duminecă și sârbătoare. În ziua alor 40 de mucenici d-na Veronica Agrișan a adus prinos deosebit, care apoi a fost împărțit între veduvele sărace.

— În *Balomir* dl preot Suci a slugit mai multe liturgii pentru întemnițați, ear' în ziua de 40 mucenici au dat liturgie următorii bravi tineri: Adam Fleșer, Ioan Opriș, Dragosin Angel, Georg Adam, Nicolau Vulc, Ioan Mihailă, Georg Badiu, Cosma Lăpădat, Ioan Iancu, Sabin Ciobotea și Axente Ciobotea.

— În *Chesler* au dat și vor da încă vreme de un an de zile în fiecare Duminecă și sârbătoare, următoarele: Arinefta Manovicu, Cornelia Andrei, Frasină Papara, Maria Pa-

para, Maria Deuca, Ana Papara, Ana Negrea a lui Ilisie, Rachila Stan, Maria Blaga, Rachila Papara Blaga, Todora Nistor, Maria Floca, Maria Feisan, Todora Guțu, Veronica Deuca, Oana Chiriac, Rachila Todoran, Oana Rochieriu, Maria Rochieriu, Rachila Blaga și Anica Chiriac a lui Nicolae.

— În *Brad* (com. Sibiiu) au dat evlavioasele femei: Ana Albu, Maria Hoaghia, Elisabeta Urs, Ana Irimie, Maria Coman Urs, Eva a lui Iftenie Urs, Maria a lui Constantin Dan, Ana a lui Constantin Lazar și Ana a lui Nicolae Durdun Dănilă.

— În *Ocna-Sibiului* au hotărât următorii să dea în fiecare săptămână din Paresimi, câte 2 liturgii (Mercuria și Vinerea): Ioan Domnariu, Ioan Mândrean, Achim Tănase, Andreiu Pârveu, Theodor Iosif, George Cojocariu, ear' femei sunt anume: d-na Ana Popa, Maria Muntean, Maria Dejan, Maria Cojocariu, Ana Cojocariu, Ana Tufă și Elena Cristea.

— În *Turda-nouă* au dat la 22 Febr. liturgie pentru scumpii întemnițați următoarele: Ana Majer, Ana Doiniș a lui Partenie, Ana Cegezi, Ana Gliga, Lina Moldovan, Marița Peșan, Maria Benca, Maria Pumuțu, Iliana Sipos, Ana Nistor, Docija Corpădean, Carolina Mariș, Nastasia Bircu, Maria Pandrea.

— În *Velcheriu* încă se dau slujbe pentru iubiții întemnițați, și anume de către următorii vrednici de laudă: Cosma Constantin, Zehan Simeon, Cegorean Casian, Dămian Stefan, Pricea Nicolae, Câmpean Ioan, Roșca Chim, Roșca Istafie, Roșca Partene, Parpangel Vasilie, Bojtos Vasilie, Boca Alexă, Orojan Dănilă, Giuj Lucă, Zehan Nechiță, Bojtos Grigore, Boca Macarie, Florea Vasiliță, Pop Iacob și vėduvele Maria și Rus Ana.

SCRISORI.

Fizeș, Martie 1895.

Dle Redactor!

Din comuna noastră *Fizeș* (comit. S.-Boboca) nu s'a scris nimic în scumpa noastră „Foaia Poporului“, cât ai crede că noi nu trăim, — dar' nu-i așa. Căci avem în fruntea noastră un preot și învățător harnic, sub care dăm înainte.

Când dl preot *I. Șerban* și învățătorul *Z. Mureșan* au venit la noi, școala nu era gata și-i lipsiau cele de lipsă în lăuntru, ear' la stăruința d-șilor, bunul nostru popor din această comună, spre cinstea lui fie zis, a adus toate jertfele de lipsă, și azi e școala în toată bună rindneale, și copiii fac spor intrinșă.

La stăruința acestor conducători s'a înființat aici și un cor bisericesc, care cântă la liturgie în biserică, ceea-ce slugește earăși spre cinste atât conducătorului cât și coriștilor, care l-au ascultat și-l ascultă, și învață făcând spor și bucurie celorlalți creștini din sat.

La procesul „Memorandului“ la Cluj am fost 20 țerani cu preotul și învățătorul în frunte. Pentru acest „păcat“ grozav și azi sūntem tot șicanați de stăpânitorii zilei. — După venirea noastră dela Cluj a fost fisolgăbirėul în comună și ne-a luat la cercetare, gândind, că îndată ne vom căciuli înaintea „Mării-Sale“, și-i vom spune, că preotul și învățătorul ne-au îndemnat, ori că doară ei ni-au dat bani, și alte. Dar' când a auzit răspunsurile cele bărbătești a le țeranilor, s'a mânia foc și s'a dus fără ispravă. Ne-a predat tribunalului din Dej să cerceteze cauza, și să ne pedepsească. —

Acum la capėtul lui Faur a fost un jude cercetător din Dej în satul nostru. Nu a stat o jumătate de ceas în sat, a luat iute

protocol cu preotul și 2 țerani și iute s'a cam mai șters! Ne fiind cu zgardă lângă sine (cu gendarmi), se vede că nu 'i-a prea plăcut aerul!

La o săptămână ne-am trezit că sūntem citați la judecătoria din Cs. Cărbou. Întrebările au fost: Ce ai căutat la Cluj? Cine v'a îndemnat? Cine v'a dat bani? Răspunsurile au fost românești. Ni-s'a spus că vom fi chemați la pertractare în Dej.

Așa stăm azi, și așteptăm fără teamă ziua de osândă. Nu ne vom spăria, nici codi a suferi, cerėndu-se, și noi pentru a neamului cinste.

Vasile lui Mihai.

CRONICĂ.

Concert. Marti viitoare în 2 Aprilie n. seara, se va da în Sibiiu un mare concert de către „Reuniunea română de musică“, sub conducerea dlui prof. *G. Dima*. Va fi unul din cele mai frumoase și mai românești concerte date la noi de aceeași prea vrednică Reuniune. Programul e următorul: 1) *Psalm 42*, întocmit pentru singuratici, cor și orchestră, de *Mendelssohn*; — 2) Patru cantece populare și anume: „*Cucule cu peana sură*“, „*Măndru-iță de demult*“, „*Sub fereastra mândrii mele*“ și „*Leagăn verde de mătăsă*“ (colindă), întocmite de *G. Dima*, pentru cor; — 3) „*Dor de primăvară*“ de *Gade*; — 4) „*Trei cantece populare slovacesti*“ întocmite pentru cor de *Dima*, și 5) „*Hora*“ cuvinte de *Alexandri*, musică de *G. Dima*. Începutul la 7 oare.

*

Cea mai nouă osândă. Din *Boroș-Ineu* ni-se scrie, că preotul *Vasile Bălan* de acolo a fost osândit de tribunalul din Arad în ziua de 21 Martie, la 2 săptămâni temniță de stat, pentru-că acum doi ani, la o adunare populară ar fi ațfătat contra Jidovilor. La pertractare preotul român s'a purtat foarte brav. Păcătos s'a arătat numai martorul român *Lele*, fost notar în Agriș, care fusese scos din slujbă, pentru mai multe păcate ale sale, ear' acum pare că vrea să ajungă ear' în voea „domnilor“, pîrind pe Românii buni.

*

Un măiestru bun. Între nefericiții ocnari din Uioara aduși la sapă de lemn, se află și bunul Român și măiestru zidar *Vasile Roșca*, care se pricepe bine la toate lucrurile aparținătoare măiestriei lui, dovadă e și frumosul turn la biserică din comuna Gămbuț. El se roagă să fie spriginit de aceia care ar ave lipsă de slujba lui.

*

„Fundațiunea George Filepp“. Advocatul sělăgean *George Filepp*, repausat de curėnd, a lăsat „Asociațiunii Transilvane“ un fond de 20.000 fl. pe care acociațiunea să-l administreze 110 ani, când va fi mare de 8 milioane fl., și atunci numai să se înceapă folosirea intereselor lui, ajutându-se bisericile și școalele românești.

*

Daruri evlavioase. Din *Fofeldea* ni-se scrie: *Simion Pavel Marcu*, și soția sa *Safta*, încă în anul trecut, au cumpărat pentru sfânta noastră biserică o prea frumoasă candelă din argint în preț de 16 fl. v. a., un patfir în preț de 8 fl. v. a. icoane sfinte, o pereche de lumini pentru sfeșnicele cele mari în preț de 3 fl. v. a. și altele. Dar' nu numai pentru comuna Fofeldea a făcut asemenea daruri, ci și pentru bisericile comunelor învecinate. Fie după vrednicie laudat pentru evla-

vioasele sale fapte. În numele credincioșilor: *Ilie Bunea*, inv.

*

Pentru scumpii noștri martiri. Zilnic avem privilegiu să ne încredințăm, că iubirea pentru stegarii noștri întemnițați a cucerit toate inimile românești, până și a fragedelor copile de școală. Cel mai proaspēt exemplu, vrednic de amintire, ni-l imbie mica comună *Oprea-Cârțișoara*, comit. Făgărașului, unde, la îndemnul zelosului paroch *P. Monea*, s'au strins vre-o 500 ouă proaspete, cari sau trimis la Vaț și Seghedin pentru familiile martirilor noștri. Ca fiind datorit bravelor copile fruntașe *E. I. Scorobet*, *M. și Ecat. Monea*, *M. Vlad* și *E. Căpățină*, cari dînsele au sėvirșit colecta, acest dar, așa ni-se scrie, a fost întimpinat ca duioasă și sinceră mângăiere. Onoare darnicilor țerance și indeosebi bunelor copile, cari au ținut să premeargă ca exemplu!

*

† **Nicolae Cristea.** Părintele asesor consistorial din Sibiiu, iubitul martir *Nicolae Cristea*, și familia d-sale, a îndurat în săptămâna trecută o grea și dureroasă pierdere. Fiul cel mai mare al dînsului, tinėrul *Nicolae Cristea*, student în *Zürich*, a încetat din viață, în urma unui morb scurt, dar' greu, în vîrstă de abia 21 ani! Stimatul seu părinte, a venit și d-sa din temnița Vațului, de 'și-a petrecut la mormēt iubitul fiu. La sosire, Vinerea trecută, a fost așteptat la gară de sute de Români, cari l-au primit cu capetele descoperite, tăcuți toți și stringėndu-i numai mîna. La plecare, Luni în săptămâna asta, a fost de asemenea însoțit de mulți amici și stimători. A trebuit să se refintoarcă pentru a-și implini cele cinci zile ce le mai avea din opt luni. Pe când numărul acesta al foii noastre va fi nosit peste tot locul, Duminecă, dînsul va fi ear' liber.

*

Date electorale din comitatul Hunedoarei. Pe anul 1895 numărul alegătorilor din comitatul Hunedoarei, cu 6 cercuri electorale, e 7610, din cele în cercul Dobrei 458, al Hunedoarei 795, al Orăștiei 1053, al Deveii 1336, al Hațegului 1619 și al Băii-de-Criș 2349. Orașul Deva are 352, Orăștia 314, Hunedoara 260, Hațegul 107; comunele-sate *Petroșeni* 172, *Salașul-superior* 170, *Silvașul-de-sus* 154, *Bradul* 138, *Băești* 137, *Blăjeni* 147, *Piski* 115, *Livadia* 101 alegători, care măi virtos din comunele numite au dreptul de alegere după naștere și după vrednicia purtării de guși, adecă fiindcă sūnt „nemeși“. Cum sūnt ceialalți oameni „mai de jos“ împărtașiți de dreptul electoral, ne arată 51 comune, care n'au nici un alegător după cens, pe când toți trași-impinșii orașelor, buni și nebuni, numai fiindcă sūnt „Unguri“ de porodiță „nemeșască“, azi cerșetorească, — au drept! Vezi, dle Bánffy, ce ar trebui să — diregi!

*

Un cioban la Împėratul. *George Cârțan*, deșteptul și îndrăsnėtul cioban român din *Opra-Cârțișoara*, a fost nainte vreme bătut de gendarmi. El 'și-a scos atestat dela medic și a voit să pîrască pe chinitorii sei. 'I-s'a spus însă nainte, că n'are să dobăndească nimic. Atunci dînsul năcăjit, că nu află dreptate, s'a hotărīt să plece și să se plîngă pentru asta la însuși capul țerii, la Maiestatea Sa. A mers până la Viena, și a fost condus la Cancelaria împėrătească, unde 'i-s'a cerut să-și dea plîngerea în scris, și dăndu-și-o 'i-s'a spus, că se va cerceta întēmplarea și 'i-se va da apoi răspuns.

*

Daruri frumoase. Din *Cărăstău* primim dela *Nicolae Luca* o scrisoare, în care întrebându-ne despre unele, zice și următoarele: „Abia am apucat, dle Redactor, să scap de școala obligată, pentru-că tatăl-meu îmi tot făgăduia, că dacă trec în școala de repetiție, adevărat dela 12—15 ani, îmi va abona prețuita D-voastre „*Foaia Poporului*“, și eată că acum am și dobândit aceasta!” — Lăudăm pe bunul părinte, care în chip așa de cuminte știe îndemna la carte pe fiul său, făgăduindu-și nu ca alți mulți, mâncare, beutură ori haine, — ci un dar de care un mai trainic folos se aibă: o foaie, din care se poată învăța ceva, luminându-și mintea și sufletul. Lăudăm însă și pe fiul, care precum se vede, mare bucurie a simțit de acest dar.

— Din *Balomir* primim următoarea știre: „*Ardeleana*“, banca din *Orăștie*, a dăruit acum de curând pe seama școlii române din *Balomir* 25 fl. Până acum numita bancă a dăruit, pe rând, școlii din *Balomir* de tot 80 fl., cari se păstrează până vor crește, spre a se pute folosi numai interesele lor pentru ajutorarea școlarilor. Pentru ceea-ce numitei bănci i-se aduce vrednică mulțumită.

Cale lungă în balon. „*Balonul*“ este o întocmire cu care te poți ridica în sus în aer. În el se încheie în chip măiestrit, aer, foarte subțire, ușurel, astfel că aerul gros din apropierea pământului îl împinge în sus, unde e aerul tot mai subțire, și el se oprește și plutește acolo, unde e potrivă între greutatea lui și desimea aerului. Cu cât e mai ușurel, cu atât se ridică mai sus. Cu balonul au început oamenii a pluti în aer cu deosebite scopuri. În vreme de bătaie se ridică cu balonul asupra cetății ca să vadă ce face dușmanul ce-a impresurat-o, și cât de tare e. Acum un învățat din *Suedia* (spre *Miază-noapte a Europei*) și-a pus de gând, că în vara anului 1896, se meargă din țeara lui, cu balonul, până la polul nordic (capul de *Miază-Noapte* al pământului), o depărtare mare, pe care el nădăjduiește a o străbate în 43 de ciasuri, dacă va avea un vânt bun, care să-i sufle balonul. Fără vânt, ori cu vânt potrivnic, nu se poată merge.

O descoperire folositoare. Un tânăr român din *Budapesta*, cu numele *Iuliu Florea*, a făcut o folositoare descoperire, care slugește pentru împedecarea ciocnirilor de tren. E o sonarie (un clopoțel), care la depărtare de 3 kilometri vestește dacă vine în fața trenului un alt tren, prin ce se poate încungiuira foarte ușor ciocnirea. Tânărul român va lua bani frumoși pentru descoperirea sa, vânzându-o.

Un copil ca marfă de vândut. „*Lumina*“ din *Giula* scrie, că o Unguroaică cu numele *Lakatos Fuli* s'a pus mai săptămânile trecute, în piața *Giulei*, cu un băiat de 8 luni în brațe, pe care îl imbia trecătorilor să-l cumpere cu preț de 1 fl. S'au aflat cumpărători, care dădeau pentru „marfă“ 50—80 bani și până la 100 (1 coroană). În urmă o babă bătrână dete zlotul și tirgueala era aproape să se facă, dacă nu venia fapta la cunoștința poliției, care a și pornit cercetare. Venzătoarea a răspuns că l-a căpătat dela o altă femeie, care primise copilul în doicie dela o tinără nevestă, pe care nu o cunoaște și pe care de 6 luni nici nu a mai văzut-o, necum să-i plătească, și astfel a tăgăduit mititelului doicirea mai departe. Poliția a luat copilul în îngrijire, ear' pe mama lui o caută.

Cnutul-șters! În *Rusia* până în zilele noastre este o înfiorătoare pedeapsă:

batare cu „*cnutul*“ (un biciu de piele în vîrf cu glonțurile de plumb). Judecătorii aduc osânde, supunând pe vinovați baterilor mai îndelungi ori mai scurte, cu cnutul. Sînt însă înfiorătoare aceste bateri, și o mare bucurie a simțit toată lumea auzind, că noul Țar (Împărat) rusesc, *Nicolae II.* a luat hotărîre de a șterge vestitul și fiorosul *cnut*. Ceea-ce l-a înduplecat pe Țar la luarea acestei hotărîri, e o statistică, prin care se arată, că în vreme de zece ani, 3000 de săteni din cei osândiți la bătăi cu cnutul, au murit în urma groaznicii pedepse!

Din Secușig ni-se scrie, că aducându-se din partea vice-comitelui *Timișoarei*, un statut prin care se oprește aducerea în comună a bucatelor de treerat, ci că ele afară din comună să se treere, lucru ce nu se potrivește cu obiceiul și împregiurările prea multor comune, — *Românii* din *Secușig*, *Nagy-falu*, *Kis-Szt-Péter*, *Ketfel*, *Kistelep* și *Monostor*, au întocmit o deputație și au mers până la ministrul de interne de s'au plâns. Vestitorul nostru vorbind despre asta se arată mulțumit de răspunsul ce l-a primit dela ministrul, care a zis că, — în înțelesul statutului însuși de care se plîng, ei pot să ducă bucatele în sat dacă au loc de a face jirada pe 20 metri departe de case. Și, a zis ministrul, legea nu e făcută să vatăme pe cineva, ci să-l ajute. Mergeți acasă în pace. Dar' în acest răspuns noi nu aflăm altceva decât întărirea statutului vice-comitelui, și îndrumarea oamenilor la supuere lui. Așadar' nici o schimbare, nici o mângăiere.

Cu o cale deputația a dorit să cerceteze și pe iubiții întemnițați din *Seghedin*, a cerat să capete intrare dar' vestitul *Hatzinger*, nu i-a dat îngăduință, ceea-ce a supărat pe bunii *Români*.

Adunare învățătoarească. Reuniunea învățătorilor rom. gr.-or. din despartământul *Orăștie-mari* își va ține adunarea la 13/25 *Aprilie* în comuna *Chișlaz*.

Cor. Din *Cheslăr* sîntem vestiți, că sub conducerea dlui învățător *Nicolae Andreiu* și la îndemnul dlui preot *N. Manovici*, s'a înființat un cor, care a făcut frumos spor, putînd acum cânta în biserică. Corul îl formează următorii:

Ioan Deuca, *Nicolae Feisan*, *Nicolae Blaga*, *Ioan Șerban*, *Nicolae Stan* al lui *Grigor*, *Luca Papara*, *Petru Papara*, *Ilie Papara*, *Petru Chiriac* și *Ilie Nistor*. Lăudăm pe bunii țărani ce au ascultat binevoitorul sfat de a întemeia cor, și pe conducătorul său.

Vieață lungă. În ziua de 20 *Februarie* a. c. a încetat din viață femeia *Balașa Preda Mărăcineanu*, văduvă, din comuna *Cătunu*, județul *Dâmbovița* (*România*) în etate de 110 ani.

O mamă de 11 ani. Negreșit este fără păreche evenimentul povestit de foile din *Viena*, că la clinica de acolo, o fetiță (*Rusoaică*) de 11 ani și 4 luni, a născut un băiat. Atât tinera mamă cât și băiatul sînt deplin sănătoși.

Serbările din București, arangiate *Martie* în 14 *Martie* v., aniversarea proclamării de regat a *României*, au decurs cu mari solemnități. Întreg orașul a îmbrăcat un chip serbătoresc.

R Î S.

Un Țigan intrase, știm noi de ce, pe fereastră în casa unui țeran. Când se sară în lăuntru, Țiganul cade și-și frânge un picior. Femeea țeranului, auzind șgomotul, zice către bărbatu-sau:

— *Sai, bărbate, că nu știu cine a intrat în casă!*

Țiganul, care din pricina scrântiturii nu se putea mișca, liniștește pe femeie zicîndu-și:

Nu te grăbi, cumătră, că așa cum am căzut eu nici mâne nu pot pleca d'aci...

Păcală s'a însurat; în clipa în care voește a părăsi biserica cu soția sa, soacra îl chiamă la o parte și-i spune:

— *De acum nădăjduesc că te vei lăsa de nebunii!*

Da! mamă soacră. Nebunia care am făcut-o acum, e cea de pe urmă.

Un colonel are un nou soldat care slugește la masă. El îi spune următorul lucru:

— *Înainte de-a lua de pe masă blidul cu supă se cade să întreb pe fiecare dacă mai poștește supă.*

— *Bine, trăiți, dle colonel.*

A doua zi colonelul avea mai mulți poștiti la masă. Soldatul se pleacă către unul dintre invitați și îi zice:

— *Dle căpitan, mai poștești supă?*

— *Da, mai adu-mi, că-mi place nespus de mult.*

— *Dar' nu mai e.. răspunde soldatul..*

POSTA REDACȚIEI.

Runcșoranul. Nu mai stăruie, te rugăm. Nu se poate să mai revenim.

D-sale Dumitru L. în Ocnișoara. Acela nu-s poezii populare, ci făcute aproape întregi de cel-ce ți-le-a scris. Eată de ce nu se pot publica.

Dlui R. S. O. în Icl. De când ne scrii numele foii cu „*ly*“ (»*Folya Poporului*«?) Ne-am mirat.

»*Unui membru din comitet*«, în *Armenii*. Ai ataca, precum vedem, tare pe preot, fără însă să dorești a sta de față cu cele zise. Nici chiar nouă nu ne spui cum te chiamă! Așa nu merge.

D-nei P. R. în G. Cele trimise atunci nu se puteau publica. Poate aveți altele mai bune. Să vedem.

Dlui M. R. în Bruznic. Să primesc ori-câți. Caută numerii dela începutul anului.

Celor trei în Bruznic. Nu se poate. Se vede că santeți îndușmăniți rău și vorbiți prea pătimaș. Așteptați hotărîrea Consistorului.

Dlui T. B. în V. Am făcut după-cum ne-ai îndrumat: am pus-o la vecinul repaos...

D-sale D. Z. în T. R. Cu părere de rău, dar' nu se poate publica.

Dlui G. M. în T. R. Ne pare rău, dar' imposibil.

D-sale V. Conțig în Gostila. Portretele procură-le, nu ți-se vor confisca. Pentru hartă scrie »*librăriei Sococ în București*«.

Dlui I. Bothe în Sécătură. Nu-s de-ale desbete în »*Foaia Poporului*«.

Dlui D. (»un june«) în giurul Bogșei. Nu se poate.

D-sale Vasile Albu în Surducul-mare. La stație arătați țidula de chemare, și căpătați bilet cu preț scăzut, ca soldații.

D-sale I. C. în Sona. Din cele populare vom folosi, dar' cealalte, ne pare rău, însă nu putem.

Pentru redacție și editură răspunzător: **Ioan Ciotea.**
Proprietar: **T. Liviu Albin.**

LOTERIE.

Tragerea din 23 Martie n.

Timișoara: 55 56 40 38 54
 Viena: 36 1 26 10 47

Tragerea din 27 Martie n.

Brünn: 26 7 25 73 52

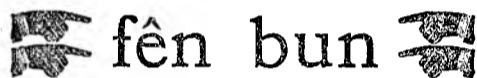
ANUNT.

„Pădurarul“ sau „Principiile fundamentale ale științei silvane“ cu un extras din art. de lege XXXI. (legea silvanelor din anul 1879) în limba română se poate procura la subscrierul în **Boșca-montană** (Német-Bogsán). [1064] 3-3

Carol Porcolab,
 prim-codrean.

Avis!

Se află de vânzare

în comuna G. Hodac, aproape de gara Szász-Régen. Doritorii de a cumpăra se se adreseze la subscrierul

B. Harșianu,
 avocat în Sibiu.

[1138] 3-3

Semântă de trifoiu roșu

proaspătă și bine cernută se află la subscrierul 20 m. m. de vânzare cu prețul de 65 cr. chilo, dusă la gara din Piski, mai puțin de 10 chilo nu se dau; la comande mai mari pot servi cu mustre.

Informațiuni dă și onorata Reuniune rom. de agricultură din Sibiu, unde se află muștră de trifoiu.

[1184] 2-3 [Cu toată stima

Ioan Mihaiu,
 mare proprietar
 în Batiz p. u. P.-Kalán.

Tocmai a apărut și se află de vânzare la librăria Institutului Tipografic în Sibiu:

CEȘTIUNEA NAȚIONALITĂȚILOR

ȘI

MODURILE SOLUȚIUNII SALE

ÎN

UNGARIA

DE

AUREL C. POPOVICI.

Prețul 50 cr. v. a.

cu trimitere postală 55 cr. v. a.

Cele mai ieftine, mai frumoase și mai bune

(1067) 5-6

CĂRȚI DE RUGĂCIUNI ȘI CÂNTĂRI BISERICEȘTI

sunt

Pentru băieți:

„POARTA RAIULUI“

în 14 coale cu 224 pagini, mai multe icoane frumoase. Lucrare fină, în legătură de imitație de pele, în călcăiu de pânză, gravuri și cruce aurită.

Numai 20 cr. exemplarul.

Pentru adulți:

„CALEA CEREASCĂ“

în 20 coale mari, cu 320 pagini, mai multe icoane frumoase. Lucrare fină, în legătură de imitație de pele, în călcăiu de pânză, gravuri și cruce aurită.

Numai 50 cr. exemplarul.

Speciile de edițiune cu prețurile lor:

- Nr. 1. Ediție populară în imitație de pele, cruce și gravuri aurite, călcăiu de pânză și margini purpurii
- Nr. 2. Ediție de mijloc, legătură în pânză, cruce, gravuri și margini aurite
- Nr. 3. Ediția aceasta în legătură de pele Sagren, cruce gravuri și margini aurite
- Nr. 4. Ediție de lux, legată în mătășă atlas, cruce, cornice și copcie de argint și margini aurite
- Nr. 5. Tot aceasta în legătură de vison (barșon), cruce, cornice și copcie de argint și margini aurite
- Nr. 6. Tot aceasta în legătură de imitație de os de elefant etc.
- Nr. 7. Tot aceasta în legătură curat de os de elefant etc.

Poarta Raiului		Calea Cerească	
Un exemplar			
fl.	cr.	fl.	cr.
—	20	—	50
1	—	1	40
—	—	2	30
—	—	2	80
—	—	3	80
—	—	2	80
—	—	10	—

Observare. Legăturile, afară de ediția nr. 6 și 7, carea totdeauna e albă, se pot face în colorile: negru, alb, roșu și vînăt.

Se pot procura la toate librăriile, precum și la **Michail Molnár**, librar în **Baia-mare** (Nagybánya), și la autor, preotul **Constantin Lucaciu** în **Iojib** (József-háza), p. Aranyos-megyes. Szatmár.

Prețurile se primesc ori anticipative, ori prin rambursă postală (postai utánvét).

Banca generală de asigurare

„TRANSILVANIA“

ÎN SIBIU.

fundată în anul 1868

[963] 5 -

asigurează prelungă condițiunile cele mai favorabile:

- a) în contra pericolului de foc și exploziune clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobilii etc.
- b) pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri pe casul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Dela fundarea institutului se plătiră:

Despăgubiri pentru daune cauzate prin foc	Sume asigurate pe viață
în a. 1869—1891 fl. 905,194.22	în a. 1870—1891 fl. 697,207.44
în a. 1892 „ 48,911.78	în a. 1892 „ 57,791.88
în a. 1893 „ 34,925.85	în a. 1893 „ 53,119.28
în a. 1894 „ 56,333.20	în a. 1894 „ 59,659.—
Suma fl. 1.045,365.05	Suma fl. 867,777.60

1,913.142 fl. 62 cr.

Conform bilanțului pentru 1894 fondurile de rezervă și garanție se urcă la **920.257 fl. 36 cr.**

Prospecte și formulare se dau gratis.

Deslușiri se dau și oferte de asigurări se primesc prin Direcțiune în Sibiu, (Strada Cisuădiei Nr. 5, casa proprie), sau prin Agenturile generale și principale în Brașov (H. Hermann), Cluj și Arad, precum și prin Agenturile speciale în locurile mai însemnate.

Prima fabrică ardelenescă ces. și reg. privilegiată
de casse de fer
 sigure contra focului și spargerii pentru bani, cărți și documente

Medailă de bronz de recunoștință.

Medailă de bronz de recunoștință.

Medailă de argint de stat.

Medailă de argint de stat.

Fondată la 1881
 Sibiu.

Fondată la 1881
 Sibiu.

a lui

A. Géza Öszy
 în Sibiu

Cuirase
 de odaie
 etc.

Lăcătărie
 de artă
 etc.

Strada Poplăcii Nr. 39. — Strada Hecht Nr. 40.

Recunoștință publică.

Dlui **A. G. Öszy**, fabricant de casse în Sibiu. Confirmăm prin acestea cu plăcere, că primind punctual furnisată, contra focului și spargerii sigura cassă de documente cu uși duble și provăzută cu lăcatul american și cu două lăcate Chubb, aceea și-a asigurat atât prin bunătatea materialului și a lucrului, cât și prin prețul său deplină noastră mulțumire și recunoștință, căreia îi dăm expresie, dorind totodată, ca nici în viitor să nu-i lipsească prilegiul, de-a câștiga industriei indigene în resortul acesta asemenea onoare și rezultate favorabile.

Direcțiunea institutului Boden-Credit în Sibiu.

Afară de aceasta mai stau la dispoziție spre binevoitoare vedere publică, scrisori de recunoștință dela institutul de credit „Albina“, dela „cassa generală de păstrare sibiană“, și altele dela toate comitatele și comunele unde am furnisat asemenea casse.

Cassele produse în fabrica mea sunt construite după cele mai noue sisteme patentate, acomodat arangiate și solid lucrate din cel mai bun material, și deci ofer cea mai mare garanță contra focului și spargerii.

Ce privește prețurile, sunt în poziția de-a furnisa mai ieftin decât ori-și-care altă fabrică.

Prețuri curente ilustrate se trimit la cerere gratis și franco.

[11'4] 1-10

ECONOMUL

redactat de I. COSTIN,
preot.

Commasarea.

(Urmare).

§. 60. Datele câștigate după arătările §-lui de mai nainte, dela diregătorii funduară, sau punctele triunghiulare, judele trimis le pune la îndemâna inginerului, când îl introduce pentru pregătirea planului și măsurare. Datele referitoare la schimbările proprietății întemplate în decursul acestor lucrări, adecă copiile de judecăți primite după îndrumările descrise în punctul din urmă al §-lui de mai nainte, judecătorul le va preda pe lângă reversal inginerului cu ocasiunea clasificării și prețurii proprietăților, totodată îl reacearcă ca să le execute cu toată corectitatea. Resolvirile venite mai târziu dela diregătorii funduară le păstrează judecătorul la sine, și le va folosi cu ocasiunea scrisă în §. 85. al acestei ordinațiuni.

§. 61. Judecătorul statorește ziua de pertractare pentru lucrările pregătitoare în fața locului, la care din diregătorie se citează fiecare proprietar personal, adecă singuratim cari se ved a ave proprietate în cărțile funduare și adecă sunt interesați la despărțirea urbarială, proporționare și commasare. Afară de aceasta, antistia comunală este îndatorată a aduce la cunoștința locuitorilor din comună, în modul îndatinat, când va fi ziua pertractării pentru despărțire, proporționare și commasare, această împregiurare se vestește în foaia oficioasă și cel puțin într'o foaie din provincie, prin care asemenea sunt invitați la pertractare cei interesați.

Dacă șinguraticii citați nu se înfătoșează sau dacă citările ar fi fost înmanuate mai târziu, nu împedecă cursul pertractării, nici nu poate servi de motiv pentru recurs.

Judecătorul rînduit pentru împlinirea despărțirii, proporționării sau commasării în publicațiunea care face cunoscută ziua pentru isprăvirea lucrurilor pregătitoare, va provoca și pe inginerii care îndeplinesc regularea averilor, ca aceia care ar voi a primi lucrurile de inginer, pe lângă condițiunile contractului să-și trimită ofertele ori proprietarilor interesați ori dînsului.

§. 62. În ziua de pertractare mai nainte de toate, sunt a se isprăvi trebile de reprezentare trebuincioase pentru îndeplinirea regulării proprietății după-cum urmează:

La toată întemplantarea foștii urbarialiști (iobagi) formează un grup de reprezentare; ceialalți proprietari mai mici după mărimea proprietății sunt a se împărți în grupuri reprezentative așa, ca aceia care au proprietate mai puțină decât 5 jugere formează grupul dintăiu; proprietarii cu 5—50 jugere formează grupul al doilea. Proprietarii care au avere peste

50 jugere sunt îndatorați a se îngrijii despre reprezentarea lor personală.

Grupurile urbarialiștilor și proprietarilor mai mici sunt îndatorați după primirea hotărîrilor judecătorești, a alege unul sau doi reprezentanți din cercul tribunalului, un avocat sau din comună un membru de sine stătător.

Dacă grupul urbarialiștilor și micilor proprietari n'ar alege reprezentanții, fiindcă între sine n'a putut ajunge la înțelegere, judecătorul dintre dîșii va numi un reprezentant. Reprezentantul ales sau denumit sub pedeapsă de 5—100 fl. este îndatorat a primi sarcina care li-s'a încredințat.

Proprietarii îndreptățiți ar fi reprezentați în persoană, dacă n'ar locui în cercul tribunalului, sunt îndatorați a numi un reprezentant, care locuește ori în cercul tribunalului ori în comuna care se face commasarea, dacă nu s'ar îngrijii de aceasta, atunci nu pot pofti ca judecățile separate să li-se aducă la cunoștință.

Hotărîrile și înștiințările sunt a se face cunoscute pe lângă proprietarii interesați și respective reprezentanții aceloră, antistiei comunale, care fără întârziare este îndatorată a le aduce după îndatinare la cunoștința publicului, despre îndeplinirea vestirii este îndatorată pe lângă reversal a înștiința tribunalul.

Când proprietarii s'au îngrijit despre reprezentanți: judecătorul va primi plenipotențele dela reprezentanți și acelea le va adăuga la protocele. De reprezentanți se pot primi numai aceia, cari pot dovedi deplin încredințarea ce li-s'a dat.

§. 63. În afacerile de proporționare și commasare pertractarea pregătitoare de aici încolo, va ave de lucru cu alegerea inginerului și pregătirea repartiției.

§. 64. Pentru împlinirea, proporționării și commasării se pot încredința numai asemenea ingineri, care au pregătirile trebuincioase.

Pentru uniformitate și pregătirile recerute unui inginer încredințat cu regularea, se vor da îndrumările trebuincioase pe calea ordinațiunilor.

Despre aceea că cu ce modificare se pot aplica față de ingineri regulile disciplinare statorite prin legea din 1871, art. VIII. sau când se poate aplica față de dîșii pedeapsă: ministrul de justiție se îngrijește pe calea ordinațiunei.

(Va urma)

Aratul și cultivarea plantelor.

Aflându-ne în prejma primăverii, când fiecare plugar își aduce în rînd uneltele sale, spre a porni vesel la agrii sei, pe care de cu toamnă 'i-a părăsit, când soarele cu razele sale călduroase scoate la viață desfătată și plăcută paseri și insecte, când toate creaturile lui D-zen încep un mișcământ voios: va fi bine ca și noi

să ne cuprindem cu aceea unealtă, care ne nutrește, adecă cu plugul.

Pămîntul din firea sa numai așa ne dă roada dorită, dacă și noi îl tocim, lucrăm și înfrumșetăm cu semințe deosebite de multe feluri și tot mai de multe trebuințe. Recolta bună este condiționată (legată) de mai multe împregiurări foarte însemnate: dela pămînt, climă, sēmîntă și lucru. Aceste patru împregiurări mult puțin trebuie să le cunoască fiecare econom, căci experiența este învățătorul cel mai bun.

Pentru plugar dintre toate mai însemnat este lucrul, adecă aratul și sēmînatul. Aratul încă are mai multe reguli, încât unele plante poftesc arătură mai adâncă, altele mai de mijloc.

De regulă pămîntele mai uscăcioase se ară mai adânc, decât cele lutoase și argiloase; deci nu este regulă (peste tot) pentru arat, ci pămîntele se ară după natura lor. În pămîntele uscăcioase sēmînta trebuie să cadă mai afund, ca să aibă umezala spre încolțire.

De regulă sub grănele de primăvara pămîntul trebuie arat mai afund, decât sub cele de toamnă, cele de toamnă au umezala, până când aceste de primăvară adese-ori din cauza vînturilor dese, duc lipsa de dînsa.

Și dintre grănele sau plantele de vară, întrebuițăm două feluri de arătură. Pămîntul pentru cucuruz (porumb), sfecla și napi se ară mai afund, căci rădecinile acestora caută pămînt mai mult fragezit, pe când cânepa, ovésul, mazăricea și orzul se îndestulesc cu arătură mijlocie.

Arătura bună se face când pămîntul sau brazdele se întorc bine, când colții grapii sfarmă și îndreaptă bulgării (stolohai) lăsând suprafața cât se poate netedă dacă totuși rămân bulgării, aceia prin vâlătuci (năvălatic) se sfarmă. Vâlătucul este un grindei pe care se pun dinți ca pe o osie, acesta servește pentru sfărămarea bulgărilor (bruji), poate fi vâlătucul și fără dinți; dar' trebuie să aibă anumită greutate, aceasta servește totodată și pentru netezirea holdei, care dorim a o sēmîna.

În zilele noastre, după-ce pămîntul s'a arat, grapat și netezit prin năvălatic, se sēmîna cu mașina. Mașina de sēmînat este un instrument economical, care nu se poate deplin prețui. Aceasta pe lângă aceea că ne poate cruța multă sēmîntă, care sēmîntă sēmînată cu mîna s'ar mânca de paseri ori ar putrezii fiindcă nu este învălîtă în pămînt, ci rămîne la căldura și razele soarelui, de altă parte sporește recolta încât fiecare sēmîntă, care numai are putere de încolțit 'i-se dă loc unde poate răsări. Este în puterea economului ca fiecare sēmîntă să fie pusă atât de adânc după-cum pofteste natura pămîntului, sau a plantei care se sēmîna.

Nici dela o comună n'ar trebui să lipsească câte 2—4 mașini de sămănat, acestea se pot cumpăra prin tovarășie, care le pot folosi economii din toată comuna pe rând, dobânda ce se ajunge prin cruțarea seminței și recolta bună, abia se poate calcula. Unde nu se sămăna cu mașina, odată se sămăna, apoi se grapă, afară de trifoiu, care pururea se sămăna pe pământul grăpat, să nu ajungă sămănta adânc.

Pe scurt voiu număra acele grâne și plante care se sămăna primăvara, cât și unele însușiri ale acelor.

1. *Săcara*, aceasta se sămăna toamna și primăvara, cea de vară dă mai puțină recoltă, dar' coaja este mai subțire, și fărinoasă, are 6 soiuri. Mai ales la locuri muntoase și friguroase săcara se sămăna primăvara, căci în geruri mari poate fi pustiită. Săcara de primăvară crește și se coace în 140—150 de zile, cea de toamna în 260—280 pe pămînte năsiptoase dă recoltă bogată.

Se sămăna după rapiță, leguminoase cartofi, tutun, unde dă recoltă îndestuitoare. După dînsa se sămăna ovės, ori fructe ce se sapă. Pentru săcără se ară pământul în următoarele adâncimi: pământ înfioat 10·4 cm., humos 7·9 cm. și cel văros, lutos și argilos 5·2 cm. Umezala multă îi strică, deci apele stătătoare trebuie conduse de pe dînsa.

Pe săcără o strică înghețul și cornele de săcără (mama săcării), aceste cresc dintr'un burete numit: cloriceps purpurea.

Săcara trebuie sămănată de vreme, dar' în locuri năsiptoase o sămăna și cătră Crăciun, dînsa crește și sub omăt. Unde cade neaua mare și sau sămănat de vreme, și unde de cătră toamnă săcara au fost verde și grasă, se opărește și toată poate peri, deci în acest cas trebuie destupată neaua de pe holdă.

Se seceră când e coaptă bine, adecă deplin galbenă, căci după secere nu se mai coace. Pe un hectar se face 14—40 hl.

2. *Orzul*. Acesta se sămăna de regulă pentru holda de vară, are vre-o 13 soiuri. Mai bine îi place când se sămăna după plante de sapă, la 4 ani ear' se poate sămăna pe același loc, se mai poate sămăna pentru cosit mestecat cu săcără, ovės, mazărice și trifoiu.

Orzul se sămăna de vreme pe timp uscat, că așa dă recoltă mai bună, îi place pământul lutos și umed. Pe un hectar trebuie câte 2—3 hl. sămăntă, se sămăna câte 3—6 cm. de afund, fiind pe rar sămănat îl umple ușor mărăcinele. Secerișul se face când spicul e galben, mai târziu secerat se scutură pe holde.

Orzul în climă moderată, umedă se poate sămăna și toamna, și adecă pe pământ lutos, năsiptos, de pe care se strecură ușor apa. Îi place gunoiul proaspăt, așa când vedem că nu crește destul de frumos, trebuie ajutat cu presărare de gunoiu peste dînsul. Pe un hectar dă

recolta dela 30—50 hl. și câte 1800—2000 chgr. de paie.

3. *Ovėsul*. Pentru ovės toate cliemele sînt bune, după deosebitile regiuni are o mulțime de soiuri. Mai bine crește ovėsul pe arătură proaspătă și pământ de bunătate mijlocie, se poate sămăna după ori-ce plantă. Îi prieste umezala, de aceea arându-se pământul toamna, se sămăna primăvara, îndată-ce s'a ventilat și uscat pământul ca să se poată grăpa, brazdele cu umezala de iarna îi înaintează creșterea.

Timpul cel mai bun pentru sămănatul ovėsului este luna lui Martie și începutul lui Aprilie. Pe un hectar se sămăna dela 3—4 hl. Ovėsul prieste în pământ bine sfărmat, deci se va lucra ca să fie bine mîntelat. Netezirea cu vălătucul și plivirea dacă răsar prin dînsul scăieți și alte burueni sporește recolta, precum la ori-care grâne spicoase. Ovėsul nu se coace totdeodată, trebuie ca paiele să fie bine galbene și albe, ovėsul secerat până nu este copt se inferbentă în snopi, și multe grăunțe rămân seci, deci trebuie a aștepta până se coace bine, apoi să se sece. După-cum este pământul ovėsul dă roadă de pe un hectar dela 10—60 hl. Paiele cântăresc câte 1500—3500 chgr. și sînt bune ca nutremint pentru vite.

Legumăritul.

(Urmare.)

II.

Cultivarea legumilor rădăcinoase.

Dintre legumi cele mai trebuincioase, care se folosesc atât ca nutreminte, cât și pentru a da un gust aromatic (plăcut) mâncărilor, sînt următoarele:

1. *Pătrîngeii*. Acestora le place pământul lucrat destul de afund, ca oricărei plantă care are rădăcini menite de a-și lua puterea mai mult din păturile pământului, însă nu iubește gunoiul proaspăt. Pătrîngeii se sămăna toamna și primăvara îndată după-ce s'a topit zăpada. Fiind sămăntă foarte mîntențe, când se sămăna numai puțin se acopere pe deasupra.

Printre aceasta se poate sămăna rar și puțină sămăntă de rădichi de lună și sălătă, căci acestea crescînd repede, pe când cresc rădăcinele pătrîngeilor se culeg pentru întrebuințare, și așa le rămîne destul loc pentru creștere. Răsărînd pătrîngeii prea des, aceia prin întrebuințare se tot răresc până depărtarea unei rădăcini de alta este de 2—3 degete. Peste vară se plivesc și sapă de câte-ori vedem că este de lipsă. Frunzele încă se pot rări puțin, ca căldura să poată străbate pe rădăcini, dar' nu prea tare ca să-i lipsim de umezeală.

Toamna se sapă din straturi și curățându-i de frunză, îi așezăm în cîrfă, în pivniță sau cămară, avînd mai mulți, se pot așeza cu napii sau cartofii în gropă

sau pe fața pământului în grămezi bine învălitate, dar' grijim să nu înghețe.

Pentru prăsirea de sămăntă, se alege totdeauna pătrîngeii cei mai frumoși, netezi, groși și sănătoși.

2. *Morcovii*. Acestia sînt de multe feluri, care se deosebesc în gust, culoare, formă și mărime. Pentru nutriție mai bune sînt felurile de culoare închisă negricioasă și cei galbeni-roșii, care sînt de mărime mijlocie și mai dulci. Morcovii se grijesc întocmai ca pătrîngeii.

3. *Păstînacul*. Acesta încă se folosește în culină pentru gustul seu aromatic, se cultivă întocmai ca pătrîngeii, cu atîta deosebire că numai primăvara se sămăna.

4. *Zelerii*. Aceasta este cea mai aromatică și mai nutritoare legumă. Are niște sămăntă foarte măruntă, care încolțește cu greu, pentru aceea se sămăna mai adese-ori în răsadnițe. Plantele când sînt frumoase se răsedesc în straturi, așa ca să fie destul de rari, rădăcinuțele puțin se rătunze și se pune în pământ gras, dar' nu suferă gunoiu proaspăt.

Printre răsadul zelerilor se sămăna sălătă, ridichi de lună, sau călărabe de vară, care toate se întrebuințează pe încet, ca locul în giurul zelerilor să fie mai lărgit. Peste vară secetosă trebuie udați de mai multe-ori, se sapă și umple tot cu bună grijă, câte de 3—4 ori peste o vară.

5. *Ridichile*. Acestea sînt niște rădăcini foarte sănătoase și se întrebuințează numai verzi. Putem zice că rădăcinile sînt cele mai dîntăi legumi ale primăverii. Aceste au mai multe feluri așa: sînt ridichi de lună, aceste sînt mai mîntențele, foarte fragede și de culoare și formă deosebită; de vară, care sînt mai mari, de culoare galbină și albă, aceste sînt mai zămoase; de iarnă, care sînt mai mari ca cele de vară, sînt de culoare negricioasă și albă, dar' gustul acestora este mai aspru și usturoase.

Ridichile de lună se sămăna mai adese-ori în răsadnițe, fiecare sămăntă deosebit se apasă de câte un deget de afund în pământ în depărtare de 2—3 degete. Tot asemenea se purcede și când ridichile se sămăna pe straturi. Ridichilor le place pământ gras și udare multă. Cele de lună se pot sămăna peste întreaga vară tot la câte două săptămâni.

În pământ slab se fac foarte usturoase și strivite, în pământ uscat se fac foarte iescoase (adecă goale și fără miez) și adese-ori cad pradă purecilor care le năpădesc.

Ridichile de vară se sămăna în Aprilie și Maiu, ear' cele de iarnă de regulă se sămăna în Maiu și Iunie, se pot sămăna și printre alte legume.

De sămăntă se păstrează tot cele mai sănătoase și frumoase rădăcini, sămăntă se adune deosebit din fiecare fel.

6. *Sfeclele.* Aceste încă se cultivă pentru gustul lor plăcut. Se pot sămăna în resadnițe sau pe straturi, când se răsădesc trebuie să fie în depărtare de 4—5 degete, adică cam de un lat de mână. Aceste se cultivă ca ridichile și morcovii. Dacă s'ar face multe sunt bune și pentru vite.

7. *Napii.* Sunt un fel de sfecle galbine, care se întrebunțează de mâncat, acestea nu poftesc mult lucru, și totuși sunt foarte roditori. Se cultivă ușor și se pot folosi și ca nutreț pentru vite.

(Va urma.)

Răsădirea nucilor.

Unul dintre cei mai folositori pomi este nucul. Acesta atât prin fructe cât și prin lemnul său foarte prețios își plătește grijirea. Este adevărat că acest pom este gingaș, încât nu-i priește în toate felurile de pământ, mai bine îi place pământele argiloase, mărgoase și lutoase și dacă se află în dinsele petri, mai puțin iubește pământele grase, apătoase, de aceea se răsădește tot pe dîmburi.

Nucii de comun se răsădesc primăvara, fiindcă frigul poate să-i strice peste iarnă dacă s'ar răsădi toamna. Gropile se sapă după-cum sunt rădăcinile nucului de largi și lungi, așa ca să fie câte 25 cm. pământ săpat dela vârful rădăcinilor.

Când se scot nucii de răsădit trebuie a purta bună grijă de rădăcina principală (de frunte), care este crescută drept din trunchiu, aceasta la răsădire se rătănește peziș, ear' rădăcinile laterale. cari sunt ca firele de tort, asemenea trebuie puțin rătănite. Nici-când nu se așează mai afund decât așa, ca rădăcina deasupra să fie, de un lat de mână dela fața pământului. Trunchiul nucului nici-când nu se rătănește, și crenguțele laterale se rătănesc toamna și primăvara, până n'a început a curge suc din dînsul, însă așa ca ploaia să nu poată străbate prin tăietură.

Pentru răsădirea nucilor mai bun este gunoiul mestecat cu aștier, putregaiu de lemn și făină din friseu.

Unde s'ar întâmpla să fie pământul prea gras sau poate petriș mărunt, încât n'ar prîi nucii, în giurul rădăcinilor să se pună gunoiu de vite mestecat cu făină de friseu sau aștier din locul unde se taie lemnele, căci prin aceasta îndată se strămută spre bine creșterea nucului.

În locuri unde îi place nucului începînd dela al 3—4 an începe a rodi, câte un nuc adese-ori face câte 2—4 hl. nuci și hl. se poate vinde cu 9—12 fl. Așa încât nici un pom nu poate aduce atîta venit, apoi frunza îngrășe pământul, încât sub ei se face cel mai bun fîn și otavă.

Expoziție de poame din Seliște.

Raport

despre prima expoziție de poame, arangiată de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“, în opidul Seliște în toamna anului 1894.

(Urmare și fine.)

Mai multe poame a expus dl protopresbiter Dr. Nicolae Maier într'o colecțiune foarte bogată, în care au excelat cu deosebire perele Bergamote roșii, Fondante din Bois și Bergamottele de iarnă, apoi merele — Wintergold parmen, Gold Remette și Pătulele. A urmat apoi colecțiunea Daneck din Orlat, care a excelat cu frumoasele Wintergold parmen, Gold Reinette, Dansiger Kantapfel și Kaiser Alexander.

O colecțiune bogată de asemenea a fost a dlui Ion Popescu din Sibiel, care între multe soiuri de poame a expus mere Kaiser Alexander și Wintergold parmen foarte frumoase, sau dintre pere colosalele Catillac și alesele Doyenne imperial.

Nu mai puțin frumoase au fost perele Wintergold parmen și pătule, precum și perele Diel expuse de dl notar comunal Stefan Milea din Tilișca.

Deasemenea frumoase au fost colecțiunile bogate ale lui Dumitru Borcea și Dumitru Dădirlat din Seliște, precum și a lui Savu Frăcea din Tilișca.

De o frumuseță rară au fost pătulele preotului Valeriu Popoviciu din Sibiel, precum și colecțiunea d-nei Maria Arsenie din Gurartului, în care a avut expuse frumoase Kaiser Alexander și Tulpen apel.

De deosebit interes a fost grupa dlui Ioan de Preda, avocat în Sibiiu cu soiurile alese de Baumann Reinette, Muscat Reinette, Champagner Reinette, Waisser Taffet apel și Rother Eiser apel, soiuri nobile, cari pe aici nu sînt cunoscute.

Asemenea necunoscute și nelățite pe aici au fost gustoasele Virgonlese, expuse de dl Dumitru Lăpădat și prețioasele pere de Liegel, expuse de dl Nicolae Neamțu, ambii învățători în Seliște.

Mențiune onorifică merită colecțiunea de unelte economice a dlui Carol F. Jiekeli din Sibiiu, care între altele a expus tot soiul de unelte de grădinărit, între cari, Hydroneta Duplex, Campien și proașca de peronosporă.

Juriul examinând cu luare aminte poamele și obiectele expuse, în ședința ce a urmat, a purces la premiarea poamelor, distribuind premiile. S'a făcut însă la premiare abatere dela dispozițiunile programului, acordându-se premiul în bani și exponenților, cari nu sînt membri ai reuniunii, mai departe diplome de recunoștință distribuindu-se și exponenților premiați deja în bani, în fine la propunerea unui membru din juriu s'a decis, ca membrii juriului premiați ca exponenți cu premii în bani să se mulțumească cu diploma de recunoștință și cu mențiunea onorifică în fața publicului adunat la încheiere, renunțând la premiile în bani în favorul altor exponenți, urmînd după dînsii. Astfel s'a purces la premiare.

Grupa I. Mere.

	exponentul	comuna
Prem. I. fl. 2.	Stefan Milea	Tilișca a renunțat
" "	Iosef Daneck	Blat "
" "	Ioan Popescu	Sibiel "

s'a acordat economului Savu Frăcea din Tilișca.

Premiul II. de 1 fl. exponențului dl Dr. Nicolae Maier, care însă renunțând, s'a acordat economului Dumitru Borcea din Seliște.

Premiul III. de 1 fl. exponențului Ion Chirca, carele de asemenea renunțând, s'a acordat economului Dumitru Dădăriat din Seliște.

Tot la această grupă s'a făcut mențiune despre excelarea cu mere expuse a d-nei Maria Arsenie din Gurartului și preotului Valeriu Popoviciu din Sibiel.

Grupa II. Pere.

Premiul I. de 2 fl. s'a acordat dlui Dr. Nicolae Maier din Seliște, care a renunțat, mai departe s'a oferit dlui Ioan Popescu carele asemenea renunțând, s'a dat în fine economului Dionisie Raceu din Tilișca.

Premiul II, de 1 fl. s'a acordat Mariei N. Lupea din Galeș și

Premiul III. de 1 fl. Mariei Gherman din Aciliu.

Grupa III. Struguri.

Premiul de 1 fl. s'a acordat exponențului Ion Muleș din Aciliu.

Grupa IV. Nuci.

Premiul de 1 fl. s'a acordat dlui Ioan Popescu, care a renunțat acordându-se a doua-oară lui Dumitru Neamțu din Seliște.

Grupa V. Prune.

Premiul de 1 fl. s'a dat Mariei Danil Roșca din Seliște.

Grupa VI. Perseci

Premiul de 1 fl. acordat dlui Stefan Milea din Tilișca, care renunțând, s'a dat lui Antonie Gherman din Aciliu.

Grupa VII. Preparate de poame.

Premiul I. de 2 fl. și premiul II de 1 fl. după-ce premiații Dr. Nicolae Maier și Stefan Milea au renunțat, s'au schimbat în 3 premii de câte 1 fl. acordându-se exponenților cu mere Iacob Stoia, Petru Parota, economi în Orlat și Stanei Ioan Barb din Gurartului.

Grupa VIII. Mașini și unelte de pomărit.

Premiul I. de 2 fl. acordat Dlui Ioan de Preda și premiul II. de 1 fl. acordat lui Ion Chirca, după-ce ambii au renunțat, s'au prefăcut în 3 premii à 1 fl. și s'au dat exponenților:

1. Nicolae Uleu din Sibiel pentru mere.
2. Ana Dtru Roșca din Seliște pentru mere și pere și
3. Nicolae Meș din Aciliu pentru nuci.

Peste tot s'au distribuit 16 premii în bani, în suma de 18 fl. S'au distribuit tuturor exponenților diplome de recunoștință.

Expoziția de poame, — după ținerea unei disertațiuni despre fabricarea vinului de poame, de cătră dl Ioan de Preda, avocat în Sibiiu și președinte al expoziției de poame s'a închis la 8 Octomvrie 1894 la 4 oare post m.

Expoziția de poame a fost cercetată în timpul deschis de circa 1000 de persoane, care împregiurare ori-și-cum e îmbucurătoare cu privire la caracterul ei local și ca prima expoziție de soiul acesta în aceste părți.

Onorabil Comitet!

Prima expoziție de poame arangiată de „Reuniunea Română de agricultură din comitatul Sibiiu“ a succes peste așteptare. Numărul mare de exponenți la o expoziție locală și prima de acest soi în părțile acestea, mulțimea soiurilor și cu deosebire calitatea soiurilor de poame nobile și alese expuse la această expoziție, ne îndreptățește a o caracteriza de „reusită“ peste așteptare. Chiar nici cei mai cunoscuți cu împrejurările locale, nu s'au așteptat la un rezultat așa de favorabil, ba au fost expuse soiuri de poame nobile, despre cari nici nu se presupunea a fi cunoscute

necum introduse în părțile acestea. Frumoașele și peste tot prețioasele mere Parmen aurii (Wintergold parmen) diferitele soiuri de Reinette, veritabilele pătule, mai departe trainicele mere de Stetlin, Kaiser Alexander și diferitele Rambom, precum și reușitele pere Diel, Liegel, Bergamote, Dojennele, Fondants du Bois, cari toate sînt pere de rangul prim ne dovedesc că acest ținut este foarte potrivit pentru cultura de poame. Mai departe că, fiind introdusă o cultură rațională de pomi și intensivă, prin aceea s'ar deschide un nou izvor de venit pentru poporul român din părțile acestea.

Succesul expoziției de poame ar trebui să fie pentru „Reuniunea agricolă” motivul de a lucra mai departe pe terenul pomologic, ca pe un teren dovedit de priincios. Ear' pentru exponenți și publicul economic din părțile acestea, și cu deosebire pentru cărturarii dela sate, cari stau în atingere de aproape cu economii, motivul de îmbărbătare, de a lucra cu el pe acest teren, introducînd prin premergerea cu exemplu bun și prin sfaturi și îndrumări o cultură rațională de pomi.

Colinele și dealurile, sterpe parte mare în acest ținut foarte potrivit pentru pomărit, prin clima sa ne arată că loc nefolosit este, pe care trebuie să-l plantăm cu pomi. Prin care ocupațiune folositoare putem ajunge la o stare materială înfloritoare. Terenul este vast și priincios, e de lipsă deci ca să-l lucrăm cu stăruință, spre a ajuta pe economul român în înaintarea sa.

O scădere au mai toți economii din părților acestea, și aceea este că cultivă prea multe soiuri de poame, atât bune cât și rele, în loc a cultiva numai puține soiuri alese și bune, dovedite ca cele mai potrivite și mai reutabile. Este deci de dorit a părăsi direcțiunea aceasta și a introduce peste tot numai puține soiuri; dar' acelea de o valoare necontestabilă.

După-cum este cunoscut și apreciat de toți specialiștii, atât străini cât și indigeni soiurile de mere Parmen aurii: Wintergold parmen, ca mere foarte frumoase, productive, de un gust bun și trainice, mai departe frumoașele și tainicele Reinette de Baumann, gustoasele mere pătule, cari sînt aici în patria lor, și merele de Stetin, cari sînt și de un gust bun, arătătoare și trainice. Sînt soiuri de rangul prim și cele mai potrivite pe cari trebuie să le cultivăm în mare, reușind aici foarte bine, după-cum ni-a dovedit exemplele expuse la expoziția de poame din Seliște.

Dintre pere sînt de recomandat perele Diel, Liegel, Fondants du Bois, Bergamottele, Doyenne imperial, Gute Graue, cari sînt pere de rangul prim, însă numai cam tomatice. Dintre perele de iarnă, cari stau până în Martie, sînt de recomandat Olivier de Serres, Josephine va Mecheln, ca pere de rangul prim, și cari și aici ar reuși cu succes.

Nu pot încheia, fără a aminti cu părere de rău, că din comuna Cacova, ai cărei locuitori exclusiv se ocupă cu pomăritul și negoțul de poame, și unde sînt cele mai întinse și bogate grădini cu pomi, nu s'a aflat nimenea ca exponent. Neinteresându-se de expoziția, a cărei vedere, ca la cultivători și neguțatori de poame, numai spre folos le-ar fi fost. Indolența celor dela cârmă și a fruntașilor din comuna Cacova a cauzat aceasta.

Acestea îmi iau voie a le raporta Onorabilului comitet central despre prima expoziție de poame ținută în Seliște, subsemnând cu tot respectul.

Seliște, 10 Martie 1895.

Ioan Chirca.
secret. juriului.

Știri economice.

Olti de vînzare. La întrebarea că, de unde s'ar pute cumpăra olti eată răspunsul: Vasiliu Baban, învățător din Șișești (Lacfalu) posta U. Felsöbánya vinde din grădina părintelui Dr. Lucaciu. Meri de clasă primă cele mai bune feluri cu 30—35 cr. unul; nuci foarte bun fel și deplin crescuți și de vreme roditori, câte 20—25 cr. unul; perseci casini câte 30—40 cr. unul.

Păstrarea vinului în sticle (glăji.) Ori cât de bine s'ar fi astupat, vinul se strică ușor, dacă sticlele se așază în picioare. Causa este, că dopurile (astupușuri) se uscă și aerul se furișează prin numeroasele găurele (pori). Drept-aceea, sticlele ar trebui umplute până la gură și fiecare să fie sigilată (pecetluită) cu ciară roșie, apoi lungite pe pământ, fireste în pivniță la răcoare.

Tesauri prețioși. În Semniț-baie, unde în anii din urmă minele de aur și argint abia mai pute da ceva materie încât să-și plătească lucrarea, în zilele trecută un oficiant dela mine a descoperit a vîna de aur și argint vrednică de mirare ba chiar de poveste. Bieții băieși care erau foarte năcăjit vîzînd că numai pot afla materie bună și prin urmare lucrul se apropia ca se fie de totului sistat (oprit). Dela descoperirea amintită speranța și bucuria minerilor este nespus de mare, din asta vîna a scos deja 19 metri, care înfătoșează un venit de jumătate milion. Din asta materie s'a scos abia în câteva luni 27 chgr, aur curat 2651 chgr. argint curat.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 31. Consult e, de a sîmîna într'o țelină numai trifoiu, care e arată din toamna trecută spre scopul acesta; ori trebuie și altceva să sameni, precum ovēs, și între ovēs și trifoiu?

Răspuns. Poți sîmîna ovēs, ori ovēs cu măzărîche. După-ce odată ai sîmînat ovēsul și holda ai grăpat-o bine, vei sîmîna trifoiul.

Fiindcă sîmînta de trifoiu este foarte mîruntă, încât sîmînîndu-o curată lunecă printre degete și cade multă câte pe un loc, este de lipsă ca aceea să fie amestecată cu țîrnă, țîrnă s'au prund puțin jilav. Între sîmînta de trifoiu se poate amesteca și alte sîmînte de ieburi, când voim a ne pregăti rîturi bune de cosit. Câte pe un jugăr de 1200 metri pătrați de regulă se sîmîna câte 6—10 chgr.

Întrebarea 32. Ear' într'o țelină nearată să sameni trifoiu creșteva? Ori să perde!

Mogu.

Achim Oana, econom.

Răspuns. Vei afla răspunsul la această întrebare în „Economul” nr. 10 la răspunsul 24.

Întrebarea 33. Posed un intravilan de vre-o 2000 stîngeni cl. I., acest teritor mai nainte cu 3—4 ani era un loc plin de isvoară, numite pe aici ochiuri, peste dîmșele puneau scînduri de brad, prindea pești și pișcari (cici). Mulți le credeau fără fund, căci acolo nici om, nici animal nu pute străbate. Acest teritor l-am cumpărat cu un preț bagatel, căci nimenui nu-i trebuia. Acest loc l-am încungiurat cu un arac (șanț) de un

stîngin jur-împrejur, am mai tras trei arace de-alungul și două în lat. Am condus apa cu un alt arac de vre-o câteva sute de stîngini la un loc mai jos, de unde ave apa curgere. Într'o toamnă tot l-am sîpat din hîrlet. Rădăcinile de trestie erau îndesate de zeci de ani una printre alta, am isprăvit lucru greu, cu multe spese, dar' nu m'am înșelat, că pământul meu deveni roditor de minune. În vara anului 1893/4 avui în trînsul curechiu (varză) câte de 5—6 chile, morcovi câte de 1½—2 chile, pătrîngei, călărașe câte 5—6 chile și tot soiul de verdețuri, cum rar va pute omul vedea.

Eu sînt om de vîrstă și ne specialist, în acel Canaan aș ave lipsă de vre-un grădinar tîner fără familie, care ar avea la mine toată proviziunea și ceva leafă la lună și percente din venit. Dispun de cai și căruță, Oradea-mare e cu căruța în depărtare de 2 oare, ear' cu trenul ¾ de oară, din astfel de pământ sperez că un specialist ar pute produce mult folos.

Vă rog să binevoiți a-mi răspunde în foaie: Cum aș putea apăra sîmînta de curechiu contra insectelor care năpădesc vara în căldura cea mare? Mi-am pus vre-o 50 căpățîni de sîmîntă în trei moduri. Ajungînd timpul acela, bucuros voi împărtași rezultatul.

Sîmînta de curechiu pe la noi e cu 30—40 fl. litru, dar' și așa de multe-ori ne înșeală, căci o cumpărăm dela străini îndepărtați, cari pun în dînsa și alte sîmînte.

Berecheiu.

Teodor Papu, preot.

Răspuns. Stîrpirea norocoasă îți va da bun folos, așa spor face înțelepciunea. Grădinar nu sîntem în stare a vă pute recomanda, să poate că după această vestire se va afla. Este adevărat că un grădinar pricepător pe pământul amintit va pute produce bun folos, cu atât mai virtos, că aveți tîrg și piaț în apropiere.

Astăzi stîrpirea insectelor, atât din răsadnițe (melegar) cât și de pe plante, nu întîmpină nici o greutate. Este adevărat, că adese-ori florile de curechiu și alte legumi sînt coplesite de o mulțime mare de insecte, încât mistuesc florile fără să știe economul a se apăra de dîmșele; dar' cine știe se apăra ușor.

Plantele se scutesc prin Zacherllin fluid, un fel de apă pregătită anume pentru stîrpirea și scutirea plantelor contra insectelor. Deci vei cumpăra din apotecă (farmacie) o glaje de Zacherllin și o pompă de stropit, aceasta costă 1.40—2 fl. Dimineața înainte de răsăritul soarelui și seara după apus, vei stropi florile de curechiu cu apa de Zacherllin, vei pune pompa în oiagă, apoi prin apășarea aerului pompa scoate leacul pe un tub subțire în formă de ceață, așa că pătrunde prin toate floricelele. Tot asemenea să scutec și alte flori sau legume de strivirea ori-cărei insecte.

POSTA REDACȚIEI.

Mai mulți întrebă pentru-ce nu li-se dă răspuns la întrebări?

Numărul acestor întrebări este așa de mare, încât tot cuprinsul Economului, care și așa este îngust pentru lucrurile mult însemnate ce trebuie să desfășurăm în dînsul, l-am pute umple numai cu de aceste dar' așa ceva nu se poate. Deci purcedem ca la moară, fiecare întrebare se răspunde după-cum îi vine vremea. Cine dorește răspuns îndată să ne trimită două cărți duple de corespondat, una în care ne pune întrebarea, alta pe care să-i dăm răspunsul, sau alături 5 ct-timbru postal în epistolă.